

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра міжнародних економічних відносин

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«ЕФЕКТИВНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВИХ
ОПЕРАЦІЙ»**

(на матеріалах ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС", м. Київ)

Студентки 2 курсу, 2м групи,
спеціальності 051 «Економіка»
спеціалізації «Міжнародна
економіка»

підпис студента

Дворяк Альони
Павлівни

Науковий керівник
доктор економічних наук,
доцент

підпис керівника

Калюжна Наталія
Геннадіївна

Гарант освітньої програми
кандидат економічних наук,
професор

підпис керівника

Кудирко Людмила
Петрівна

Київ 2018

Анотація

Дворяк А. Ефективність міжнародних валютно-фінансових операцій (на матеріалах ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС", м. Київ).

Випускна кваліфікаційна робота на здобуття ступеня магістра за спеціальністю 051 «Економіка», спеціалізації «Міжнародна економіка». Київський національний торговельно-економічний університет, 2018.

У першому розділі досліджено сутність та принципи здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій, систематизовано нормативно-правову базу здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій та узагальнено методичні підходи до оцінки ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій.

У другому розділі здійснено аналіз фінансового стану ПАТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС», оцінено вплив зовнішнього середовища на ефективність міжнародних валютно-фінансових операцій банку та оцінено їх ефективність.

У третьому розділі обґрунтовано напрями вдосконалення організаційних механізмів здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС», розроблено комплекс заходів щодо підвищення ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС» та здійснено прогнозну оцінку запропонованих заходів.

Ключові слова: міжнародні валютно-фінансові операції, банківська діяльність, ефективність.

Annotation

Dvoryak A. Efficiency of international monetary and financial operations (on the data of OJSC "COMMERCIAL BANK" GLOBUS ").

The final qualifying paper for the master's degree in specialty 051 "Economics", specialization "International Economics". Kiev National University of Trade and Economics, 2018.

In the first chapter the nature and principles of international monetary and financial transactions are examined, the regulatory framework for international monetary and financial transactions is systematized, and the methodological approaches to assessing the effectiveness of international monetary and financial transactions are summarized.

In the second chapter, an analysis of the financial condition of OJSC "COMMERCIAL BANK GLOBUS" is conducted, the influence of the external

environment on the efficiency of the bank's international monetary and financial operations is assessed, and their effectiveness is evaluated.

In the third chapter the directions of improving the organizational mechanisms for the implementation of international monetary and financial operations of PJSC "COMMERCIAL BANK GLOBUS" are substantiated, a set of measures to increase the effectiveness of international monetary and financial operations of PJSC "COMMERCIAL BANK GLOBUS" is developed and a forecast assessment of the proposed measures is carried out.

Keywords: international monetary and financial operations, banking, efficiency.

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ

ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

на тему:

«Ефективність міжнародних валютно-фінансових операцій»
(за матеріалами ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС", м. Київ)

Студентки 2 курсу, 2м групи,
спеціальності 051 «Економіка»
спеціалізації «Міжнародна
економіка»

*підпис
студента*

Дворяк Альони
Павлівни

Науковий керівник
доктор економічних наук,
доцент

*підпис
керівника*

Калюжна Наталія
Геннадіївна

Київ 2018

**Випускна кваліфікаційна робота: 100 с., 14 рис.,
11 табл., 2 додатки, 65 джерел.**

Об'єкт дослідження – процес забезпечення ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій.

Предмет дослідження – теоретичні засади та практичні аспекти забезпечення ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій комерційного банку.

Підприємство, за матеріалами якого виконано випускну кваліфікаційну роботу – ПАТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС», м. Київ

Мета роботи – розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС». На досягнення поставленої мети було спрямоване виконання таких завдань:

- дослідити сутність та принципи здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій;
- систематизувати нормативно-правову базу здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій;
- узагальнити методичні підходи до оцінки ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій;
- провести аналіз фінансового стану ПАТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС»;
- оцінити вплив зовнішнього середовища на ефективність міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС»;
- розрахувати показники ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС»;
- визначити шляхи вдосконалення організаційних механізмів здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС»;
- розробити комплекс заходів щодо підвищення ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС»;
- здійснити прогностичну оцінку запропонованих заходів.

Методи дослідження – аналіз, порівняння, зіставлення, узагальнення, економіко-статистичні методи, екстраполяція.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, виявлено ступінь її розкриття в економічній літературі вітчизняними і зарубіжними науковцями;

сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження та окреслено практичну значущість роботи.

У першому розділі **«ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА»** досліджено сутність та принципи здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій, систематизовано нормативно-правову базу здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій та узагальнено методичні підходи до оцінки ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій. Було виявлено, що на практиці існує значна кількість форм здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій, які можна поділити на конверсійні операції, операції залучення та розміщення валюти, кореспондентські відносини, ведення валютних рахунків; міжнародні розрахунки та неторгові операції.

Міжнародні валютно-фінансові операції здійснюються із додержанням низки принципів, що сприяє підвищенню їх ефективності. Дотримання ключових принципів валютно-фінансових операцій дозволяє оптимізувати систему їх регулювання та створити передумови для їх вдосконалення.

У другому розділі **«ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЙ ПАТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС»»** здійснено аналіз фінансового стану ПАТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС», оцінено вплив зовнішнього середовища на ефективність міжнародних валютно-фінансових операцій банку та оцінено їх ефективність. Було виявлено, що аналіз фінансової звітності ПАТ «КБ «ГЛОБУС» свідчить, що фінансово-майновий стан ПАТ "КБ "ГЛОБУС" є задовільним, та окрім цього має тенденцію до покращення. Банк нарощує обсяги діяльності, прибутки також мають тенденцію до зростання. При цьому на нинішньому етапі ПАТ «КБ «ГЛОБУС» має значні проблеми у сфері управління міжнародними валютно-фінансовими операціями, про що свідчить непостійна динаміка коефіцієнта ефективності, а також негативна валютна позиція за основними валютами. Окрім цього, негативні результати мають також операції від переоцінки іноземної валюти, що погіршує у значній мірі фінансові результати банку.

У третьому розділі **«НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЙ ПАТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС»»** обґрунтовано напрями вдосконалення організаційних механізмів здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС», розроблено комплекс заходів щодо підвищення ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС» та здійснено

прогнозну оцінку запропонованих заходів. Було обґрунтовано, що підвищення ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ КБ «Глобус» вимагає реалізації низки заходів, зокрема: створення нового структурного підрозділу, відповідального за стратегічний розвиток міжнародних валютно-фінансових операцій; проведення аналізу валютного ринку та інформування працівників профільних підрозділів стосовно того, як ситуація на ньому вплине на умови здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій; здійснення стратегічного планування міжнародних валютно-фінансових операцій, оцінки фактичних показників від планових, виявлення причин та адаптації стратегії до умов зовнішнього середовища; розробка пропозицій стосовно нових банківських продуктів, які сприятимуть збільшенню обсягів міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КБ "Глобус; залучення працівників банку у процес розробки та тестування нових банківських продуктів у якості фокус-групи; робота над вдосконаленням інфраструктури обслуговування міжнародних валютно-фінансових операцій, зокрема: підготовка переліку банків-партнерів для відкриття кореспондентських рахунків; створення додатку для смартфонів/системи онлайн банкінгу, яка дозволить здійснювати р-2-р операції в іноземній валюті; укладання угоди з корпорацією Apple щодо використання системи Apple Pay; укладання угод з оператором мобільного зв'язку стосовно безкоштовних дзвінків у службу підтримки банку у роумінгу.

У **висновках** узагальнено теоретико-методологічні підходи до забезпечення ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій та систематизовано рекомендації щодо підвищення їх ефективності на ПАТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС».

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА	5
1.1 Сутність та принципи здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій.....	5
1.2 Нормативно-правова база здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій.....	12
1.3 Методичні підходи до оцінки ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій.....	23
Висновки до розділу 1.....	32
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ВАЛЮТНО- ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЙ ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС"	35
2.1 Аналіз фінансового стану ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС".....	35
2.2 Оцінка впливу зовнішнього середовища на ефективність міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС".....	44
2.3 Оцінка ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС".....	52
Висновки до розділу 2.....	61
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЙ ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС"	62
3.1 Вдосконалення організаційних механізмів здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС".....	63

3.2 Розробка комплексу заходів щодо підвищення ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС".....71

3.3 Прогнозна оцінка запропонованих заходів.....79

Висновки до розділу 3.....89

ВИСНОВКИ.....90

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....94

ДОДАТКИ.....101

ВСТУП

Продовження процесу економічних перетворень, інтеграція України у світову економічну систему на тлі глибокої фінансової кризи призвели до того, що розвиток валютного ринку в останні роки характеризувався низхідним трендами. Це призвело до погіршення фінансового стану більшості вітчизняних банків, які сьогодні лише починають відновлюватися після кризових потрясінь, поступово підвищуючи ефективність діяльності. Вагоме місце у даному процесі посідають валютно-фінансові операції, ефективне управління якими відіграє вирішальну роль у розвитку банківської установи. Зазначене свідчить про **актуальність** обраної теми дослідження.

Традиційною банківською послугою є здійснення валютних операцій. Саме даний вид операцій складає основу діяльності комерційних банків, оскільки: їх успішне здійснення сприяє підвищенню надійності та стійкості банків, веде до отримання основних прибутків. Також необхідно відзначити, що саме здійснення валютних операцій призводить до отримання прибутку усіма учасниками (постачальниками, банками та суспільством).

Метою випускної кваліфікаційної роботи є розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС". На досягнення поставленої мети було спрямоване виконання таких **завдань**:

- 1) дослідити сутність та принципи здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій;
- 2) загальнити методичні підходи до оцінки ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій;
- 3) цінити вплив зовнішнього середовища на ефективність міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС";

- 4) систематизувати нормативно-правову базу здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій;
- 5) орахувати показники ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС";
- 6) провести аналіз фінансового стану ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС";
- 7) визначити шляхи вдосконалення організаційних механізмів здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС";
- 8) озробити комплекс заходів щодо підвищення ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС";
- 9) дійснити прогностну оцінку запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження є процес забезпечення ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій.

Предметом роботи є теоретичні засади та практичні аспекти забезпечення ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій комерційного банку.

Інформаційною базою є праці таких видатних вчених: Д. Рікардо, Р. Кнапп, Г. Кассель, Дж. Кейнс, І. Фішер, Дж. Робінсон, Дж. Бікердайк, Ф. Грехем, Ф.Махлуп, А. Ліндбек, Г. Джонсон, Л. Ерхард, Г. Гірш, М. Фрідмен, М. Самнер, Дж. Зіс, Дж. Мід, Р. Манделл, С. Коллінз, С. Едвардс, Д. Ризо, Д. Лебланг, Г. Кальво, К. Райнхарт, Р. Хаусман, Ю. Паніцці, Є. Штейн та інших, які займалися дослідженням міжнародних валютно-фінансових відносин. А також була використана інформація з офіційних сайтів мережі Інтернет, як,

наприклад, Держкомстат, та інформація Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та принципи здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій

У законодавстві України немає визначення валютно-фінансових операцій, натомість у Декреті Кабінету Міністрів України “Про систему валютного регулювання і валютного контролю” від 19.02.1993 № 15-93 представлено тлумачення валютних операцій [1]. Так, валютними називаються операції, пов'язані з переходом права власності на валютні цінності, за винятком операцій, що здійснюються між резидентами у валюті України; операції, пов'язані з використанням валютних цінностей в міжнародному обігу як засобу платежу, з передаванням заборгованостей та інших зобов'язань, предметом яких є валютні цінності; операції, пов'язані з ввезенням, переказуванням і пересиланням на територію України та вивезенням, переказуванням і пересиланням за її межі валютних цінностей [1].

Основною метою валютних операцій є відтворення у рамках світового господарства та обслуговування світогосподарських зв'язків, оскільки попри те, що самі міжнародні валютні операції належить до сфери розподілу та обміну, вони разом з тим тісно пов'язані з процесом відтворення у сфері матеріального виробництва: розвиток процесу відтворення є об'єктивною основою валютних відносин, оскільки породжує експорт капіталу, міжнародний обмін товарами та послугами, передачу технологій тощо; з іншого боку, хоча валютна сфера вторинна щодо сфери матеріального виробництва, вона не лише пасивно відбиває хід виробничих процесів, а й активно на них впливає.

Міжнародні валютні операції мають на меті формування передумов для здійснення підприємствами зовнішньоекономічної діяльності, таким чином завданнями, що вирішуються у процесі реалізації міжнародних валютно-фінансових операцій, є:

- продаж іноземної валюти чи, навпаки, придбання необхідної іноземної валюти для оплати товарів та послуг, що імпортуються, погашення валютного кредиту і процентів по ньому тощо.;
- мінімізація валютних ризиків і, відповідно, мінімізація можливих збитків, пов'язаних зі зміною курсів валют (операції хеджування).
- отримання додаткових доходів внаслідок проведення спекулятивних операцій з іноземною валютою.

До основних валютно-фінансових операцій відносяться:

- конверсійні операції;
- операції залучення та розміщення валюти;
- кореспондентські відносини;
- ведення валютних рахунків;
- міжнародні розрахунки;
- неторгові операції та ін [2].

Конверсійні операції – це угоди між учасниками валютного ринку щодо купівлі-продажу валюти однієї країни на валюту іншої країни (при оплаті готівкою або у безготівковій формі) за узгодженим курсом на визначену дату. За умови, якщо купівля валюти здійснюється за готівку, вона проводиться обмінними пунктами банків, при використанні безготівкових розрахунків – банками, валютними біржами та іншими учасниками валютного ринку.

Метою конверсійних валютних операцій є: обмін валют для фінансування операцій міжнародної торгівлі, туризму, інвестицій; отримання прибутку внаслідок зміни валютного курсу; мінімізація валютних ризиків. До конверсійних валютно-фінансових операцій належать угоди з негайною

поставкою типу “today”, “tomorrow”, “spot”; строкові угоди, форвардні, ф’ючерсні та опціонні договори, угоди типу “своп” [3].

Угоди з негайною поставкою являють собою купівля-продаж валюти на умовах її поставки банками-контрагентами не пізніше ніж на другий банківський день з дня укладання угоди за курсом, що зафіксований на момент її укладання. Угоди “today” передбачають валютування в день укладання угоди. В угодах “tomorrow” датою валютування виступає наступний робочий банківський день за днем укладання угоди, тоді як для угод “spot” – другий робочий банківський день з дня укладання угоди. Саме спот є традиційно базою угодою для здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій.

Терміновими (строковими) угодами вважають угоди про купівлю або продаж певного фінансового активу у визначений угодою строк (більше 2 банківських днів, не рахуючи дня укладання угоди) за ціною, визначеною на момент її укладання.

Метою застосування форвардних угод є страхування учасників від зміни курсів валют або одержання спекулятивного прибутку: форвардні договори укладаються для захисту експортера або імпортера від валютного ризику та полягають у домовленості щодо купівлі або продажу певної кількості іноземної валюти в установлений термін за курсом, який визначається в момент укладання угоди.

Угоди своп – це комбінація двох протилежних конверсійних угод на однакову суму з різними датами валютування. Також це – обмін потоками двох валют за певний період у майбутньому між сторонами угоди [2].

Опціони – фінансові інструменти, які дають їх власнику право купити або продати певний актив протягом встановленого терміну заздалегідь визначеною ціною. Продавець опціону бере на себе зобов'язання, за яким він в залежності від виду контракту повинен або придбати в покупця відповідний актив, або продати його йому. Покупець приймає рішення про те, чи реалізувати йому куплене право чи ні (в залежності від руху вартості

базового активу в період дії опціону). Якщо опціон не буде реалізованим, дохід продавця дорівнюватиме сумі, яку покупець заплатив за опціон (тобто премії).

Ф'ючерсний контракт – контракт на поставку певного активу на узгоджену дату в майбутньому. Такий контракт враховує певні вимоги: усі умови контракту стандартизовані (встановлені біржею); сторони контракту вносять грошовий депозит і підтримують необхідний розмір депозиту до дати виконання контракту, чим гарантується його виконання; виконання контракту здійснюється через розрахунково-клірингову палату біржі або розрахунково-кліринговий банк.

До операцій залучення та розміщення валюти відносяться кредитні, депозитні, лізингові, форфейтингові, факторингові операції та операції з цінними паперами.

Кредитні операції – вид активних банківських операцій, пов'язаних із розміщенням залучених банком коштів шляхом їх надання в тимчасове користування або прийняттям зобов'язань про надання коштів у тимчасове користування на певних умовах, а також надання гарантій, поручительств, акредитивів, акцептів, авалів, розміщення депозитів, проведення факторингових операцій, фінансового лізингу, видача кредитів у формі врахування векселів, у формі операцій репо, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми (відстрочення платежу) [4].

Депозитними є пасивні операції банків із залучення грошових коштів юридичних і фізичних осіб у національній та іноземній валютах у формі вкладів (депозитів) шляхом їх зарахування на відповідні рахунки на певних умовах.

Лізингові операції - це операції, спрямовані на інвестування власних чи залучених фінансових коштів і полягають в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений строк лізингоодержувачу майна,

що є власністю лізингодавця або набувається ним у власність за дорученням і погодженням з лізингоодержувачем у відповідного продавця майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів.

Факторинг - реалізація товару на умовах відстрочення платежу, при якій постачальник продукції передає її покупцеві з оплатою угоди через банк або факторингову фірму. Певна частина грошей (в межах 90%) передається продавцеві відразу, решта - після повного розрахунку покупця за товар. Фактор отримує прибуток за користування своїми ресурсами, при цьому продавець несе відповідальність за невиконання зобов'язань покупцем.

Форфейтинг - операція з викупу форфейтором зобов'язання у боржника перед кредитором. Фінансовий агент приймає всі ризики на себе і може перепродати борг третій особі. З моменту викупу зобов'язання постачальник продукції отримує всі кошти і не несе ніякої відповідальності за неможливість покупця розрахуватися за отриманий товар.

До кореспондентських операцій належать прямі кореспондентські відносини з іноземними банками, самостійне відкриття банком рахунків для міжнародних розрахунків з іноземними банками, робота через кореспондентські рахунки Центру міждержавних розрахунків НБУ або через кореспондентські рахунки уповноважених банків тощо.

До операцій ведення валютних рахунків належать: відкриття валютних рахунків юридичним та фізичним особам, нарахування процентів, надання овердрафтів, надання виписок у міру здійснення операцій, виконання операцій з розпорядження клієнтів на інших валютних рахунках (оплата наданих документів, купівля та продаж іноземної валюти); списання сум, передбачених законодавством, контроль експортно-імпорتنих операцій).

До міжнародних розрахункових операцій належать операції з документарними акредитивами, документарним інкасо, векселями та банківськими переказами. Акредитив (letter of credit) – договір, що містить зобов'язання банку-емітента, за яким цей банк за дорученням клієнта

(заявника акредитива) або від свого імені проти документів, які відповідають умовам акредитива, зобов'язаний виконати платіж на користь бенефіціара або доручає іншому (виконуючому) банку здійснити цей платіж [4].

Інкасо (collection letter; collection order) – документ, відповідно до якого банк (банк-емітент) за дорученням клієнта здійснює за рахунок клієнта дії щодо одержання від платника платежу та (або) акцепту платежу. Документарне інкасо – це інкасо фінансових документів, які супроводжуються комерційними документами, або інкасо тільки комерційних документів. Документарне інкасо частіше використовують у практиці міжнародних розрахунків [4].

Вексель (promissory note) – цінний папір, який посвідчує безумовне грошове зобов'язання векседавця або його наказ третій особі сплатити після настання строку платежу визначену суму власнику векселя (векселедержателю). Розрізняють простий і переказний Вексель. Вексель переказний - вексель, який містить письмовий наказ однієї особи (юридичної або фізичної) іншій особі сплатити у зазначений строк визначену суму грошей третій особі. Вексель простий - вексель, який містить зобов'язання векседавця сплатити у зазначений строк визначену суму грошей власнику векселя (векселедержателю) [4].

Банківський переказ (bank transfer) – доручення одного банку іншому про виплату суми коштів, що зазначена у дорученні, будь-якій особі (організації).

До неторгових операцій належать купівля та продаж валюти і оплата документів в валюті; інкасо валюти та платіжних документів в іноземній валюті; випуск та обслуговування пластикових карток клієнтів; оплата дорожніх чеків іноземних банків.

Міжнародні валютно-фінансові операції здійснюються на основі низки принципів, ключовими серед яких є наступні:

-

іжнародні валютно-фінансові операції повинні здійснюватися з

використанням банківських рахунків, які учасники міжнародних відносин відкривають у фінансових установах;

- платежі з банківських рахунків мають здійснюватися виключно на підставі розпорядження або при наявності акцепту (згоди) їхніх власників (за винятком випадків, передбачених чинним законодавством) в порядку встановленої черговості платежів;
- міжнародні валютно-фінансові операції проводяться в межах залишків коштів на банківських рахунках, з використанням яких вони здійснюються, якщо договором банківського рахунку не передбачено інше (наприклад, надання овердрафту), тобто безготівкові платежі повинні бути забезпеченими;
- банки не повинні втручатися в договірні відносини господарюючих суб'єктів, якщо виступають інституціями, які обслуговують ці відносини. Даний принцип передбачає, що учасники міжнародних економічних відносин самі визначають форму міжнародних валютно-фінансових операцій, яка буде використовуватися ними при проведенні розрахунків;
- терміновість платежів регулюється на основі договірних відносин між учасниками міжнародних валютно-фінансових операцій, а також на підставі діючих нормативних актів, які визначають норми здійснення безготівкових розрахунків в країні. Цей принцип організації міжнародних валютно-кредитних операцій передбачає, що платіж повинен бути списаний з рахунку платника і зарахований на рахунок отримувача коштів в чітко фіксовані терміни;
- забезпеченість платежів передбачає наявність у платника (або у його гаранта) достатньої кількості ліквідних коштів, які можуть бути використані для погашення зобов'язань перед одержувачем грошей у разі виникнення будь-яких проблем, пов'язаних з поточним платежем. Принцип забезпеченості платежу створює гарантію платежу, зміцнює в цілому платіжну дисципліну на світовому фінансовому ринку, а також

покращує платоспроможність і кредитоспроможність всіх учасників розрахунків;

- контроль правильності здійснення розрахунків та дотримання встановлених законодавством норм і правил з боку всіх учасників міжнародних валютно-фінансових операцій. Цей принцип пов'язаний з принципом майнової відповідальності за дотримання договірних умов, невиконання якого тягне за собою виникнення зобов'язань щодо сплати неустойки (штрафів, пені), а також з відшкодування виниклих збитків;
- списання коштів з банківських рахунків здійснюється в порядку встановленої черговості платежів [5].

Таким чином, здійснене дослідження вказує, що валютно-фінансові операції є сьогодні основою для розвитку міжнародних відносин країни. Забезпечуючи товарний обмін між країнами, вони створюють підґрунтя для розвитку конкурентоспроможної промисловості, що обумовлює необхідність їх постійного аналізу, регулювання та вдосконалення.

На практиці існує значна кількість форм здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій, які можна поділити на конверсійні операції, операції залучення та розміщення валюти, кореспондентські відносини, ведення валютних рахунків; міжнародні розрахунки та неторгові операції.

Міжнародні валютно-фінансові операції здійснюються із додержанням низки принципів, що сприяє підвищенню їх ефективності. Дотримання ключових принципів валютно-фінансових операцій дозволяє оптимізувати систему їх регулювання та створити передумови для їх вдосконалення.

1.2. Нормативно-правова база здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій

Ключовим документом, що регулює здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій в Україні, є Декрет Кабінету Міністрів України “Про систему валютного регулювання і валютного контролю” [1]. Цей Декрет

установлює режим здійснення валютних операцій на території України, визначає загальні принципи валютного регулювання, повноваження державних органів і функції банків та інших фінансових установ України в регулюванні валютних операцій, права й обов'язки суб'єктів валютних відносин, порядок здійснення валютного контролю, відповідальність за порушення валютного законодавства.

У Декреті визначаються ключові поняття, пов'язані зі здійсненням міжнародних валютно-фінансових операцій, зокрема: валютні цінності, валютні операції, уповноважений банк, конвертована валюта, резиденти та нерезиденти.

У першій частині Декрету наводяться регуляторні норми щодо операцій з валютними цінностями. Зокрема, як резиденти, так і нерезиденти мають право бути власниками валютних цінностей, що знаходяться на території України. Окрім цього резиденти мають право бути власниками також валютних цінностей, що знаходяться за межами України [1].

У документі зазначається, що операції з іноземною валютою в Україні підлягають ліцензуванню Національним банком України. Так, генеральні ліцензії видаються комерційним банкам та іншим фінансовим установам України, національному оператору поштового зв'язку на здійснення валютних операцій, що не потребують індивідуальної ліцензії, на весь період дії режиму валютного регулювання [1].

При цьому неплатоспроможні комерційні банки, ліквідацію яких здійснює Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, мають право здійснювати валютні операції без ліцензії Національного банку України з дотриманням законодавства України про систему валютного регулювання і валютного контролю з метою здійснення процедури виведення неплатоспроможного банку з ринку [1].

Індивідуальні ліцензії видаються резидентам і нерезидентам на здійснення разової валютної операції на період, необхідний для здійснення такої операції. Індивідуальної ліцензії потребують такі операції:

- вивезення, переказування і пересилання за межі України валютних цінностей, за винятком: вивезення, переказування і пересилання за межі України фізичними особами - резидентами іноземної валюти; вивезення, переказування і пересилання за межі України фізичними особами - резидентами і нерезидентами іноземної валюти, яка була раніше ввезена ними в Україну на законних підставах; платежів у іноземній валюті, що здійснюються резидентами за межі України на виконання зобов'язань у цій валюті перед нерезидентами щодо оплати продукції, послуг, робіт, прав інтелектуальної власності та інших майнових прав, за винятком оплати валютних цінностей та за договорами (страховими полісами, свідоцтвами, сертифікатами) страхування життя; платежів у іноземній валюті за межі України у вигляді процентів за кредити, доходу (прибутку) від іноземних інвестицій; вивезення за межі України іноземної інвестиції в іноземній валюті, раніше здійсненої на території України, в разі припинення інвестиційної діяльності; платежів у іноземній валюті за межі України у вигляді плати за послуги з аеронавігаційного обслуговування повітряних суден, що справляється Європейською організацією з безпеки аеронавігації (Євроконтроль) відповідно до Багатосторонньої угоди про сплату маршрутних зборів; переказ інвестором (представництвом іноземного інвестора на території України) за межі України іноземної валюти іншим інвесторам за відповідною угодою про розподіл продукції;

- адання і одержання резидентами кредитів в іноземній валюті, якщо терміни і суми таких кредитів перевищують встановлені законодавством межі;

- використання іноземної валюти на території України як засобу платежу або як застави, за винятком оплати в іноземній валюті за товари, роботи, послуги, а також оплати праці, на тимчасово окупованій території України; в
- розміщення валютних цінностей на рахунках і у вкладах за межами України, за винятком: відкриття фізичними особами - резидентами рахунків у іноземній валюті на час їх перебування за кордоном; відкриття кореспондентських рахунків уповноваженими банками; відкриття рахунків у іноземній валюті інвесторами - учасниками угод про розподіл продукції, в тому числі представництвами іноземних інвесторів за угодами про розподіл продукції; р
- здійснення інвестицій за кордон, у тому числі шляхом придбання цінних паперів, за винятком цінних паперів або інших корпоративних прав, отриманих фізичними особами - резидентами як дарунок або у спадщину [1]. з

При цьому у Декреті вказується, що одержання індивідуальної ліцензії однією із сторін валютної операції означає також дозвіл на її здійснення іншою стороною або третьою особою, яка має відношення до цієї операції, якщо інше не передбачено умовами індивідуальної ліцензії. Порядок і терміни видачі ліцензій, перелік документів, необхідних для одержання ліцензій, а також підстави для відмови у видачі ліцензій визначаються Національним банком України. Значна увага у Декреті приділена порядку здійснення операцій у іноземній валюті та продажу іноземної валюти в Україні. Торгівля іноземною валютою на території України резидентами і нерезидентами - юридичними особами здійснюється через уповноважені банки та інші фінансові установи, що одержали ліцензію на

торгівлю іноземною валютою Національного банку України, виключно на міжбанківському валютному ринку України.

При цьому уповноважені банки та інші фінансові установи, що одержали ліцензію Національного банку України:

- ід свого імені купують і продають іноземну валюту на міжбанківському валютному ринку України за дорученням і за рахунок резидентів і нерезидентів;
- ають право від свого імені і за свій рахунок купувати іноземну валюту готівкою у фізичних осіб - резидентів і нерезидентів, а також продавати її фізичним особам – резидентам [1].

При цьому національний оператор поштового зв'язку після отримання генеральної ліцензії Національного банку України на здійснення валютних операцій має право від свого імені і за свій рахунок купувати іноземну валюту готівкою у фізичних осіб - резидентів і нерезидентів, а також продавати її фізичним особам - резидентам.

У Декреті зазначається також, що резиденти і нерезиденти - фізичні особи мають право продавати іноземну валюту уповноваженим банкам та іншим фінансовим установам, які одержали ліцензію Національного банку України, або за їх посередництвом - іншим фізичним особам - резидентам, а також національному оператору поштового зв'язку, який одержав ліцензію Національного банку України. Фізичні особи - резиденти мають право купувати іноземну валюту в уповноважених банках та інших фінансових установах, що одержали ліцензію Національного банку України, або за їх посередництвом - у інших фізичних осіб - резидентів і нерезидентів, а також у національного оператора поштового зв'язку, який одержав ліцензію Національного банку України [1].

Що стосується розрахунків у іноземній валюті, то при здійсненні операцій між резидентами і нерезидентами в межах торговельного

обороту використовуються як засіб платежу іноземна валюта та грошова одиниця України - гривня. Такі розрахунки здійснюються лише через уповноважені банки в порядку, установленому Національним банком України. Наймодавці-нерезиденти здійснюють оплату праці резидентів виключно у валюті України у готівковій або безготівковій формі.

Значна роль у Декреті відводиться визначенню повноважень інституцій у сфері регулювання міжнародних валютно-фінансових операцій. Так, Національний банк України у сфері валютного регулювання:

- здійснює валютну політику виходячи з принципів загальної економічної політики України; з
- кладає разом з Кабінетом Міністрів України платіжний баланс України; с
- контролює дотримання затвердженого Верховною Радою України ліміту зовнішнього державного боргу України; к
- визначає у разі необхідності ліміти заборгованості в іноземній валюті уповноважених банків нерезидентам; в
- видає обов'язкові для виконання нормативні акти щодо здійснення операцій на валютному ринку України; в
- агрегує, зберігає і використовує резерви валютних цінностей для здійснення державної валютної політики; видає ліцензії на здійснення валютних операцій та приймає рішення про їх скасування; установлює способи визначення і використання валютних (обмінних) курсів іноземних валют, виражених у валюті н

України, курсів валютних цінностей, виражених у іноземній валюті або розрахункових (клірингових) одиницях;

- у становлює за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики, єдині форми обліку, звітності та документації про валютні операції, порядок контролю за їх достовірністю та своєчасним поданням;
- з забезпечує публікацію банківських звітів про власні операції та операції уповноважених банків [1] (рис. 1.1).

Кабінет Міністрів України у сфері валютного регулювання:

- в визначає і подає на затвердження до Верховної Ради України ліміт зовнішнього державного боргу України та бере участь у складанні платіжного балансу України;
- з забезпечує виконання бюджетної та податкової політики в частині, що стосується руху валютних цінностей та формування і виступає розпорядником Державного валютного фонду України;
- в визначає порядок використання надходжень у міжнародних розрахункових (клірингових) одиницях, які використовуються у торговельному обороті з іноземними державами, а також у неконвертованих іноземних валютах, які використовуються у неторговельному обороті з іноземними державами на підставі положень міжнародних договорів України [1].

Рис. 1.1. Повноваження інституцій у сфері регулювання міжнародних валютно-фінансових операцій

Кабінет Міністрів України у сфері валютного регулювання:

- Визначає і подає на затвердження до Верховної Ради України ліміт зовнішнього державного боргу України та бере участь у складанні платіжного балансу України;
- забезпечує виконання бюджетної та податкової політики в частині,

В

З

що стосується руху валютних цінностей та формування і виступає розпорядником Державного валютного фонду України;

Визначає порядок використання надходжень у міжнародних розрахункових (клірингових) одиницях, які використовуються у торговельному обороті з іноземними державами, а також у неконвертованих іноземних валютах, які використовуються у неторговельному обороті з іноземними державами на підставі положень міжнародних договорів України [1].

У Декреті також зазначається, що валютні операції за участю резидентів і нерезидентів в Україні підлягають валютному контролю. При цьому, органи, що здійснюють валютний контроль, мають право вимагати і одержувати від резидентів і нерезидентів повну інформацію про здійснення ними валютних операцій, стан банківських рахунків в іноземній валюті, а також про майно, що підлягає декларуванню.

Національний банк України є головним органом валютного контролю, що:

здійснює контроль за виконанням правил регулювання валютних операцій на території України з усіх питань, не віднесених Декретом до компетенції інших державних органів;

абезпечує виконання уповноваженими банками функцій щодо здійснення валютного контролю [1].

Уповноважені банки, фінансові установи та національний оператор поштового зв'язку, які отримали від Національного банку України генеральні ліцензії на здійснення валютних операцій, здійснюють контроль за валютними операціями, що проводяться резидентами і нерезидентами через ці установи.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, здійснює фінансовий контроль за валютними операціями, що проводяться резидентами і нерезидентами на території України.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері надання послуг поштового зв'язку, здійснює контроль за додержанням правил поштових переказів та пересилання валютних цінностей через митний кордон України.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, здійснює контроль за додержанням правил переміщення валютних цінностей через митний кордон України.

Декретом також визначаються санкції за порушення валютного законодавства України. Так, незаконні скуповування, продаж, обмін чи використання валютних цінностей як засобу платежу або як застави, тобто вчинення цих дій без відповідного дозволу (ліцензії) тягнуть за собою адміністративну або кримінальну відповідальність.

До резидентів, нерезидентів, винних у порушенні правил валютного регулювання і валютного контролю, застосовуються такі міри відповідальності (фінансові санкції):

- а здійснення операцій з валютними цінностями без одержання генеральної ліцензії Національного банку України - штраф у сумі, еквівалентній сумі (вартості) зазначених валютних цінностей, перерахованій у валюту України за обмінним курсом Національного банку України на день здійснення таких операцій, з виключенням банку із Республіканської книги реєстрації банків або без такого виключення;
- а здійснення операцій з валютними цінностями без одержання

індивідуальної ліцензії Національного банку України - штраф у сумі, еквівалентній сумі зазначених валютних цінностей, перерахованій у валюту України за обмінним курсом Національного банку України на день здійснення таких операцій;

- 3
а торгівлю іноземною валютою банками та іншими фінансовими установами, національним оператором поштового зв'язку без одержання ліцензії Національного банку України та (або) з порушенням порядку й умов торгівлі валютними цінностями на міжбанківському валютному ринку України, встановлених Національним банком України, - штраф у сумі, еквівалентній сумі (вартості) зазначених валютних цінностей, перерахованій у валюту України за обмінним курсом Національного банку України на день здійснення таких операцій, з виключенням банку із Республіканської книги реєстрації банків або без такого виключення;
- 3
а порушення резидентами порядку розрахунків - штраф у розмірі, еквівалентному сумі валютних цінностей, що використовувалися при розрахунках, перерахованій у валюту України за обмінним курсом Національного банку України на день здійснення таких розрахунків;
- 3
а несвоєчасне подання, приховування або перекручення звітності про валютні операції - штраф у сумі, що встановлюється Національним банком України;
- 3
а невиконання резидентами вимог щодо декларування валютних цінностей та іншого майна - штраф у сумі, що встановлюється Національним банком України [1].

Санкції, передбачені цим пунктом, застосовуються Національним банком України та за його визначенням - підпорядкованими йому установами. Оскарження дій щодо накладення стягнень провадиться у судовому порядку. Суми стягнених штрафів спрямовуються до державного бюджету України.

Поряд з Декретом вагому роль у регулюванні валютно-фінансових операцій відіграє Закон України «Про банки і банківську діяльність», метою якого є правове забезпечення стабільного розвитку і діяльності банків в Україні і створення належного конкурентного середовища на фінансовому ринку, забезпечення захисту законних інтересів вкладників і клієнтів банків, створення сприятливих умов для розвитку економіки України та підтримки вітчизняного товаровиробника [6].

До нормативно-правових актів, що регулюють здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій належить також Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» [7]. Цей закон регламентує порядок використання виручки від експорту, отриманої в іноземній валюті, здійснення імпорتنих операцій на умові відстрочення поставки, особливості проведення розрахунків в іноземній валюті суб'єктами, які працюють в окремих галузях.

Так, у статті першій закону зазначається, що виручка резидентів у іноземній валюті від експорту продукції підлягає зарахуванню на їх валютні рахунки в уповноважених банках у строки виплати заборгованостей, зазначені в контрактах, але не пізніше 180 календарних днів з дати митного оформлення такої продукції, що експортується, а в разі експорту робіт, транспортних послуг - з моменту підписання акта або іншого документа, що засвідчує виконання робіт, надання транспортних послуг. При цьому Закон визначає право банків вимагати від резидентів перекладу на українську мову складених іноземною мовою документів, у тому числі рахунка (інвойсу), крім викладених англійською мовою, а також викладених іноземною мовою з одночасним викладенням українською (англійською) мовою [8].

У законі зазначається, що імпорتنі операції резидентів, які здійснюються на умовах відстрочення поставки, в разі, коли таке відстрочення перевищує 180 календарних днів з моменту здійснення авансового платежу або виставлення векселя на користь постачальника продукції (робіт, послуг), що імпортується, потребують висновку центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері економічного розвитку [8].

При цьому в законі визначено, що наведені строки, не поширюються на розрахунки за експортно-імпортними операціями інвестора (представництва іноземного інвестора на території України) за угодою про розподіл продукції, які здійснюються для потреб такої угоди (у тому числі пов'язані з придбанням обладнання, матеріалів, устаткування та інших товарів, робіт і послуг, необхідних для провадження робіт чи здійснення іншої діяльності, передбаченої угодою про розподіл продукції, у тому числі розпорядження частиною виробленої продукції, належною інвестору (представництву іноземного інвестора на території України), іншому інвестору чи державі) [8].

Загалом, даний нормативно-правовий акт регулює здебільшого умови здійснення операцій в іноземній валюті суб'єктами ЗЕД, втім, з огляду на те, що усі подібні розрахунки проводяться з використанням банківських установ, опосередковано цей нормативно-правовий акт відноситься до таких, що регулюють міжнародні валютно-фінансові операції комерційних банків.

Зазначені нормативно-правові акти формують базис для здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій, оскільки саме ними керуються НБУ при проведенні валютної політики. За умови виникнення питань, які вимагають перегляду валютного законодавства, постановами НБУ затверджуються зміни до Декрету, адаптуючи його до поточної ситуації.

1.3. Методичні підходи до оцінки ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій

Одним з основних етапів здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій є оцінка їх ефективності, яка виступає підґрунтям для проведення заходів щодо вдосконалення діяльності суб'єкта.

Ефективність міжнародних валютно-фінансових операцій є показником, що відображає співвідношення доходів, отриманих від здійснення операції, та витрат, понесених для того, щоб операція була проведена. При цьому, з огляду на те, що міжнародні валютно-фінансові операції пов'язані з численною кількістю процедур, для повної оцінки їх ефективності недостатньо здійснити зіставлення доходів і видатків. Необхідним є також дослідження впливу операцій на фінансовий стан суб'єкта, а також оцінка його валютної позиції (якщо мова йде про комерційний банк). З огляду на це, доцільно розглянути більш детально усі існуючі підходи, які дозволяють оцінити різні аспекти міжнародних валютно-фінансових операцій.

Першочерговий етап аналізу оцінки валютно-фінансових операцій підприємства — оцінювання структури його валютних активів і пасивів, визначення масштабів його діяльності на валютному ринку. Для цього необхідно визначити та проаналізувати питому вагу валютних активів та зобов'язань в їх загальному обсязі, динаміку та тенденції розвитку у цій сфері діяльності [9].

Частка валютних активів ($Ч_{в.а}$) у їх загальному обсязі розраховується шляхом ділення їх обсягу на загальну вартість активів:

$$Ч_{в.а} = \frac{\text{Валютні активи}}{\text{Активи, всього}}; \quad (1.1)$$

Частка валютних пасивів ($Ч_{в.п}$) у їх загальному обсязі, відповідно, - розраховується шляхом ділення їх обсягу на загальну вартість пасивів:

$$Ч_{в.п} = \frac{\text{Валютні зобов'язання}}{\text{Зобов'язання, всього}}. \quad (1.2)$$

При цьому важливо не просто розрахувати зазначені показники, але і оцінити їх динаміку. Це дасть можливість виявити, якими є тенденції

розвитку валютно-фінансової діяльності і які заходи необхідно вжити з метою підвищення її ефективності.

Наступним етапом оцінки ефективності валютно-фінансових операцій є структурний аналіз. Порівняння структури валютних активів та пасивів з показниками конкурентів з метою оцінки місця підприємства на ринку валютно-фінансових операцій.

На наступному етапі доцільним є проведення аналізу обсягів валютних операцій у розрізі видів валют та резидентності. При цьому за умови застосування класифікації за ознакою резидентності, окремо розглядаються операції з фізичними особами, юридичними особами та міжбанківські операції комерційних банків.

Так, за умови переважання у структурі операцій міжбанківських операцій можна говорити про достатню розвиненість кореспондентської мережі банку, що є передумовою високої ефективності її його валютно-фінансових операцій.

Окремим напрямом аналізу валютно-фінансових операцій є дослідження валютних пасивів. Метою цієї складової аналізу є визначення, джерел формування ресурсної бази підприємства, оцінка рівня диверсифікованості джерел фінансування, пошук шляхів зниження вартості ресурсів за рахунок оптимізації їх структури в розрізі валют [9].

Для визначення ефективності використання залучених валютних ресурсів розраховується показник повноти використання залучених коштів в іноземній валюті ($K_{\text{вик.інв}}$):

$$K_{\text{вик.інв}} = \frac{\text{Обсяг кредитних валютних вкладень}}{\text{Обсяг валютних залучених коштів}} \quad (1.3)$$

За умови, якщо даний показник менше за один, валютні кредити використовуються підприємством і для активних операцій. При цьому значення показника ефективності варто аналізувати з урахуванням показників стану відкритої валютної позиції та окремих обмежень валютного законодавства.

Окрім цього, при здійсненні аналізу ресурсної бази банку в іноземній валюті слід розрахувати: питому вагу валютних депозитів у розрізі їх вартості, термінів та клієнтів; середню процентну ставку; загальну величину процентних витрат та її питому вагу у загальній масі процентних витрат банку; динаміку процентних витрат за валютними ресурсами; стабільність валютної бази.

Наступним етапом аналізу валютно-фінансових операцій банку є оцінка ефективності розміщення ресурсів в іноземній валюті. Для цього розраховуються такі показники як питома вага валютних кредитів у загальному обсязі активних операцій у валюті; питома вага валютних кредитів у загальному обсязі кредитних операцій; питома вага валютних кредитів у розрізі обсягів, термінів та процентних ставок, видів валют; динаміка абсолютного та відносного приросту кредитів за їх видами [4].

Наступним етапом аналізу є оцінювання валютної позиції банку та операцій, які впливають на її стан. Валютна позиція — це співвідношення вимог (балансових і позабалансових) та зобов'язань (балансових і позабалансових) банку в кожній іноземній валюті. У разі їх рівності позиція вважається закритою, у разі нерівності — відкритою. Відкрита позиція є короткою, якщо обсяг зобов'язань за проданою валютою перевищує обсяг вимог, і довгою, якщо обсяг вимог за купленою валютою перевищує обсяг зобов'язань [9].

Досить значними за обсягами та досить прибутковими, але одночасно й найбільш ризикованими є для підприємств операції з продажу іноземної валюти. Так, зміни курсу валют при відкритій валютній позиції впливають на фінансовий результат банку: за умови його підвищення у разі довгої відкритої валютної позиції відбувається збільшення фінансового (нереалізованого) результату, а зниження курсу іноземної валюти відповідно призводить до зменшення фінансового (нереалізованого) результату. Якщо банк має коротку відкриту валютну позицію, то ситуація є протилежною.

Окрім цього важливим етапом дослідження структури валютної позиції є її дослідження у розрізі операцій та валют у динаміці. Зміни у структурі операцій будуть наслідком зовнішніх факторів:

- прогнозування змін у курсах валют (скорочення обсягів торгівлі, відсутність пропозицій тощо);
- політика НБУ стосовно обмежень на валютному ринку (установлення обмежень на розмір маржі, заборона торгівлі з метою отримання спекулятивного прибутку);
- різниця між комерційним курсом готівкової валюти та курсом безготівкової;
- переваги прибутковості операцій з національною валютою, тобто проценти за операціями у національній валюті вищі за проценти за операціями в іноземній валюті;
- сезонний характер окремих операцій;
- низький рівень конкуренції.

Можливий вплив внутрішніх факторів:

- зміни експортно-імпортних тенденцій клієнтів банку (поява вигідних проектів клієнтів, що потребують фінансування);
- рекламна політика банку;
- валіфікація персоналу;

ехнічна та технологічна оснащеність.

Аналіз валютної позиції та ефективність управління нею тісно пов'язані між собою. У процесі аналізу виявляються ті складові валютної позиції, що містять у собі можливість отримання для банку як додаткових прибутків, так і збитків. Ці компоненти необхідно згрупувати в однорідні групи й оцінити їх вплив на прибуток. Управління валютною позицією передбачає прийняття рішень щодо її зміни з метою досягнення запланованого результату і безпосередньо реалізацію такого результату [9].

Аналіз кореспондентської мережі банку є досить важливим етапом аналізу валютних операцій. Відкриття значної кількості кореспондентських рахунків, вибір країни, валюти рахунку та умов платежів здійснюються з урахуванням експортно-імпортних тенденцій клієнтів банку та забезпечення власних потреб банку в розрахунках за валютними операціями. Щоб визначити ефективність використання коштів та проведення платежів за коррахунками, необхідно проаналізувати обороти коштів у розрізі кожного банку-кореспондента. Якщо за деякими з них ураховуються кошти та не здійснюються операції, це можна розцінювати як відволікання коштів або навіть приховане кредитування.

Слід звернути увагу на наявність кореспондентських рахунків, за якими не проводяться операції, та на відсутні або досить незначні залишки. Це спричинює додаткові витрати банку на розрахунково-касове обслуговування.

Операції купівлі-продажу іноземної валюти є найпоширенішими банківськими операціями. Ці операції здійснюються всіма банками, які мають ліцензію Національного банку на здійснення операцій з валютними цінностями. Обмінні операції здійснюються банками через власні операційні каси, власні пункти обміну валют та пункти обміну валют, які відкриті на підставі агентських угод. Слід зазначити, що пункти обміну валют — агенти, які мають певні особливості в організації розрахунків [10].

По-перше, агентська угода укладається банком із суб'єктом підприємницької діяльності, суть якої полягає у наданні банку певних послуг. Операції агентів здійснюються за рахунок коштів банку і обліковуються на балансі банку. Фінансовий результат за цієї категорії обмінних пунктів формується на балансі банку, а розрахунки банку здійснюються за визначеною в агентській угоді формою.

У практиці банку найчастіше сума, що підлягає сплаті агенту, розраховується залежно від показників діяльності (обсяг коштів, оборот коштів, реалізований та нереалізований результат, сплата збору до Пенсійного фонду, заробітна плата касира та інші накладні витрати). Але бувають і інші форми розрахунків, визначені в абсолютній формі. У такому разі перед аналітичною службою банку постає завдання оцінити ефективність використання послуг агента та доцільність установа п певного розміру платежу. Крім того, пункти обміну валют, відкриті на агентських угодах, мають найбільший ступінь ризику для банку з погляду порушень валютного законодавства. Адже за наявності таких порушень штрафні санкції покладаються на банк.

У зв'язку з цим аналіз зазначених операцій необхідно проводити саме у цьому розрізі. Якщо результативність обмінного пункту агента невисока, необхідно зіставити ризики і прийняти рішення щодо подальшої його роботи.

Практично будь-яке управлінське рішення має як позитивні, так і негативні наслідки, і метою управлінської політики має бути впровадження тих заходів, за яких різниця між позитивним і негативним рішеннями була б максимально позитивною у певній сфері діяльності банку [9].

Головним критерієм управлінських заходів у сфері валюто-обмінних операцій є їх вплив на ефективність, рентабельність, що досягається за рахунок:

- оптимізації коштів, що використовуються;

урсової політики.

За результатами аналізу діяльності банку на ринку валюто обмінних операцій необхідно виділити загальний вплив факторів на динаміку прибутковості. З'ясування причин змін самих факторів є предметом ситуаційного аналізу, що реалізується через маркетингові функції.

Фактори, що мають високий вплив на результат валюто обмінних операцій банку:

- істкість ринку послуг (попит);
- сезонний характер (наприклад, обмінні пункти у зоні відпочинку);
- конкурентна позиція (пропозиція);
- динаміка курсів, їх змін, розмір маржі;
- адміністративні чинники;
- технічна оснащеність;
- режим роботи;
- рівень кваліфікації (уміння оцінити платоспроможність банкнот, виявлення фальшивок).

Завершальним етапом аналізу валютних операцій є оцінка їх ефективності, яка здійснюється через аналіз доходів та витрат банку від операцій з іноземною валютою.

На цьому етапі необхідно визначити, яка частка доходів від операцій в іноземній валюті у загальному обсязі доходів банку та за якими операціями

вони отримані. Аналогічні аналітичні процедури здійснюються за витратами від операцій в іноземній валюті. При цьому слід мати на увазі, що доходи та витрати від валютних операцій формуються в національній та іноземній валюті. Відповідно до чинного законодавства банку згідно із власними тарифами дозволяється утримувати комісійну винагороду в іноземній валюті за рахунок коштів клієнтів, якщо операції, які вони виконують за дорученням клієнтів, пов'язані зі сплатою комісійної винагороди в іноземній валюті іноземному банку-кореспонденту (здійснення переказу, документарні операції, операції з чеками, що прийняті на інкасо, операції з пластиковими картками міжнародних платіжних систем тощо) та зі сплатою коштів міжнародним платіжним системам і міжнародним системам зв'язку за користування їхніми послугами.

Ті доходи і витрати, що отримані або нараховані банком в іноземній валюті, відображаються у балансі банку у валюті операції з одночасним перерахуванням їх у національну валюту за офіційним курсом на день здійснення операції. Облік доходів і витрат в іноземній валюті здійснюється за окремими аналітичними рахунками технічного рахунка № 3800 «Позиція банку щодо іноземної валюти та банківських металів», з одночасним їх відображенням на рахунках 6-го класу, що дає можливість аналізувати їх у валюті операції та в еквіваленті за поточним офіційним курсом НБУ.

Розглянемо основні види доходів від валютних операцій:

- проценти за наданими кредитами суб'єктам підприємницької діяльності; П
- проценти за міжбанківськими кредитами та депозитами; П
- доходи від операцій із цінними паперами; Д
- проценти за кредитними картками; П

- роценти за овердрафтами; П
- омісійні доходи від операцій із чеками; К
- омісійні доходи за переказами фізичних осіб; К
- омісійні доходи за відкриття та ведення поточних і депозитних рахунків клієнтів; К
- доходи від операцій купівлі-продажу іноземної валюти; Д
- доходи за агентськими угодами [11]. Д

Додатково можна визначати питому вагу доходів у розрізі операцій та валют, з тим щоб визначити прибутковість операцій у розрізі валют.

Важливим показником ефективності використання валютних коштів банку є показник дохідності валютних операцій. Необхідно проаналізувати його динаміку порівняння з аналогічним показником за операціями у національній валюті, визначити, за рахунок яких факторів відбулися зміни абсолютного та відносного приросту доходів від валютних операцій:

- приріст ресурсної бази; П
- збільшення (зменшення) обсягів валютних операцій; З
- зміни у клієнтській базі; З
- тарифна політика; Т
- наслідки політичної та економічної ситуації у країні; Н

- меншення (збільшення) вартості валютних ресурсів; З
- міни у кредитній, депозитній та курсовій політиці банку; З
- структурні зміни у розміщенні чи залученні валютних ресурсів. С

Аналогічно здійснюється структурний аналіз витрат за операціями в іноземній валюті. При цьому необхідно порівняти доходи і витрати банку від операцій в іноземній валюті в абсолютній величині та у динаміці.

Завершальним етапом аналізу валютних операцій є розрахунок відносних показників дохідності та витратності. Це:

- валютний дохід на 1 грн активів ($K_{дВА}$) В

$$K_{дВА} = \frac{\text{Обсяг валютних доходів}}{\text{Середньорічна вартість активів}} \quad (1.4)$$

- коефіцієнт дохідності валютних операцій банку ($K_{дВО}$) К

$$K_{дВО} = \frac{\text{Обсяг валютних доходів}}{\text{Середньорічна вартість активів іноземній валюті}} \quad (1.5)$$

- продуктивність праці одного працівника валютного відділу ($ПП_{пВВ}$); П

$$ПП_{пВВ} = \frac{\text{Обсяг валютних доходів}}{\text{Чисельність працівників, що здійснюють валютно - фінансові операції}} \quad (1.6)$$

- ефективність валютних операцій ($KE_{во}$) [12]

$$KE_{во} = \frac{\text{Обсяг валютних доходів}}{\text{Обсяг валютних витрат}} \quad (1.7)$$

Використання відносних показників дохідності та витратності дає змогу зробити порівняльний аналіз ефективності роботи з валютою різних банків та їхніх структурних підрозділів (філій). Перелічені показники повинні аналізуватись у динаміці для оцінки загальної тенденції їх зміни.

Висновки до розділу 1

Міжнародні валютно-фінансові операції є однією з ключових сфер ЗЕД для України, оскільки саме з її розвитком пов'язані можливості українських компаній брати участь у міжнародній торгівлі, науково-технічному обміні, інвестиційних процесах. Саме валютно-фінансові операції є сьогодні основою для розвитку міжнародних відносин країни. Забезпечуючи товарний обмін між країнами, вони створюють підґрунтя для розвитку конкурентоспроможної промисловості, що обумовлює необхідність їх постійного аналізу, регулювання та вдосконалення.

На практиці існує значна кількість форм здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій, які можна поділити на конверсійні операції, операції залучення та розміщення валюти, кореспондентські відносини, ведення валютних рахунків; міжнародні розрахунки та неторгові операції.

Міжнародні валютно-фінансові операції здійснюються із додержанням низки принципів, що сприяє підвищенню їх ефективності. Дотримання ключових принципів валютно-фінансових операцій дозволяє оптимізувати систему їх регулювання та створити передумови для їх вдосконалення.

Ключовим документом, що регулює здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій в Україні, є Декрет Кабінету Міністрів України “Про систему валютного регулювання і валютного контролю”. Цей документ установлює режим здійснення валютних операцій на території України, визначає загальні принципи валютного регулювання, повноваження державних органів і функції банків та інших фінансових установ України в регулюванні валютних операцій, права й обов'язки суб'єктів валютних відносин, порядок здійснення валютного контролю, відповідальність за порушення валютного законодавства.

Поряд з Декретом вагому роль у регулюванні валютно-фінансових операцій відіграє Закон України “Про банки і банківську діяльність”, метою

якого є правове забезпечення стабільного розвитку і діяльності банків в Україні і створення належного конкурентного середовища на фінансовому ринку, забезпечення захисту законних інтересів вкладників і клієнтів банків, створення сприятливих умов для розвитку економіки України та підтримки вітчизняного товаровиробника.

Зазначені нормативно-правові акти формують базис для здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій, оскільки саме ними керуються НБУ при проведенні валютної політики. За умови виникнення питань, які вимагають перегляду валютного законодавства, постановами НБУ затверджуються зміни до Декрету, адаптуючи його до поточної ситуації.

Важливу роль у ефективному здійсненні валютно-фінансових операцій відіграє оцінка їх ефективності. Основними завданнями, які вирішуються на даному етапі є оцінювання діяльності суб'єкта господарської діяльності на валютному ринку, визначення рівня його конкурентоспроможності; діагностування достатності можливостей суб'єкта господарської діяльності для повного та адекватного гарантування обсягів валютних операцій зі ступенем прийнятого ризику і рівнем прибутковості; оцінка рівня валютного ризику, що забезпечується дотриманням установлених нормативів відкритої валютної позиції; оцінка ефективності формування та використання валютних ресурсів; розрахунок показників прибутковості валютних операцій; обґрунтування доцільності здійснення тих чи інших валютних операцій та впровадження нових фінансових інструментів.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЙ ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС"

2.1. Аналіз фінансового стану ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС"

ПАТ КБ «Глобус» зареєстрований Національним банком України 29 листопада 2007 року. У березні 2011 року ВАТ КБ «Глобус» було перейменовано у ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС». У жовтні 2011 року у зв'язку із внесенням змін до Закону України «Про банки і банківську діяльність» ПАТ «КБ «ГЛОБУС» отримав нову банківську Ліцензію на право надання банківських послуг і Генеральну ліцензію на здійснення валютних операцій. Ліцензія № 240, видана Національним банком України 26.10.2011 року.

З моменту заснування банк постійно динамічно розвивається. Регіональна мережа Банку складається з 30 відділень. Станом на 31.12.2017 року ПАТ «КБ «ГЛОБУС» встановлено кореспондентські відносини з 17 банками, 2 із них - банки-нерезиденти (DeutscheBank AG, F/M (Німеччина) та DeutscheBankTrustCompanyAmericas NY (США).

ПАТ «КБ «ГЛОБУС» має ліцензії Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку на право здійснення професійної діяльності на фондовому ринку: діяльність з торгівлі цінними паперами – дилерська діяльність; діяльність з торгівлі цінними паперами – брокерська діяльність; професійна діяльність на фондовому ринку - депозитарна діяльність.

Банку підтверджено кредитний рейтинг за національною шкалою на рівні uaAA-, а також рейтинг депозитів на рівні ua2+ за шкалою рейтингового агентства «Експерт - Рейтинг».

ПАТ «КБ «ГЛОБУС» є: активним учасником наступних міжбанківських об'єднань, асоціацій і міжнародних організацій: фонду

гарантування вкладів фізичних осіб; дійсним членом Незалежної Асоціації банків України; дійсним членом Фондової біржі «Перспектива»; дійсним членом Фондової біржі «ПФТС»; членом Товариства всесвітніх міжбанківських фінансових телекомунікацій S.W.I.F.T.; членом Асоціації «Українська Національна група Членів та Користувачів СВІФТ «УкрСВІФТ»; членом Професійної Асоціації реєстраторів та депозитаріїв; учасником Національного депозитарію України; членом платіжної системи УкрКарт; членом ПрАТ «Перше всеукраїнське бюро кредитних історій»; учасником систем грошових переказів «WESTERN UNION» та «MoneyGram»; членом Всеукраїнської мережі доброчесності та комплаєнсу UNIC.

Пріоритетними напрямками діяльності ПАТ «КБ «ГЛОБУС» є: іпотечне кредитування на первинному ринку; автокредитування; кредитування малого та середнього бізнесу; операції на міжбанківському валютному ринку; впровадження нових ефективних методів роботи з клієнтами та підвищення якості їх обслуговування; збільшення обсягу виконуваних операцій, розширення і вдосконалення спектру пропонованих послуг в умовах зростання конкуренції на фінансових ринках; ефективне використання та розміщення ресурсів, як наявних так і запозичених; диверсифікація діяльності за різними напрямками з метою зниження банківських ризиків.

Аналіз фінансових результатів ПАТ "КБ "ГЛОБУС" свідчить, що протягом останніх 5 років відбулося розширення обсягів діяльності банку. Так, обсяг процентних доходів збільшився порівняно з 2013 р. на 92111 тис. грн. та склав у 2017 році 245582 тис. грн., що на 60% більше за показник 2013 року. При цьому процентні витрати підприємства порівняно з 2013 роком зросли у 2,37 рази та склали 196448 тис. грн. У результаті чистий процентний дохід банку скоротився на 21298 тис. грн. (30%) та склав 49134 тис. грн.

Позитивну тенденцію до зростання за останні 5 років демонстрували комісійні доходи: у 2017 році вони склали 129599 тис. грн., що на 120838 тис.

грн. більше за значення 2013 році. При цьому комісійні витрати, зросли за період 2013 – 2017 рр. усього у 2,87 рази, що дозволило банку збільшити чистий комісійний дохід у 20,52 рази до 121449 тис. грн.

За останні 5 років покращилися результати банку від операцій з іноземною валютою: у 2013 році збиток від операцій з іноземною валютою склав 497 тис. грн., тоді як у 2017 році результат таких операцій був позитивним та склав 85970 тис. грн. необхідно також відзначити, що протягом останніх 5 років не можна виявити чітку тенденцію до зміни результату від операцій з іноземною валютою, оскільки істотне їх покращення спостерігалось у 2014 р., тоді як у 2015 р. банк також отримав збиток у обсязі 1187290 тис. грн. 2016 – 2017 рр. при цьому характеризувалися значним покращенням результатів операцій з іноземною валютою. При цьому результати від переоцінки іноземною валюти протягом останніх років були здебільшого негативними (за винятком 2013 р.), хоча і можна відзначити існування позитивних тенденцій до зменшення обсягу збитку (у 2017 р. він склав 3371 тис. грн.).

Істотно збільшилися за останні 5 років інші операційні доходи банку - з 1736 тис. грн. до 19599 тис. грн. При цьому обсяг адміністративних та інших операційних витрат істотно зріс (у 3,73 рази) та склав у 2017 р. 258140 тис. грн. Таким чином, прибуток банку до оподаткування, внаслідок вищих темпів зростання витрат ніж темпи зростання доходів, зменшився з 9518 тис. грн. до 6531 тис. грн., хоча у 2017 р. відбулося істотне покращення фінансових результатів, оскільки за 2013 – 2015 рр. прибуток до оподаткування демонстрував стійку тенденцію до зменшення, а у 2016 р. банк отримав збитки розміром 84002 тис. грн. У 2017 р. ПАТ "КБ "ГЛОБУС" мав знані обсяги вигоди з податку на прибуток (19874 тис. грн.), що істотно покращило його фінансовий результат. Таким чином, прибуток за рік у 2017 р. склав 26405 тис. грн., що у 3,02 рази більше за результат, отриманий у 2013 р. (табл. 2.1).

Аналіз майнового стану ПАТ "КБ "ГЛОБУС" дозволяє зробити висновок про істотне зростання вартості активів банку за останні 5 років. Так, обсяг активів за досліджуваний період зріс з 1374085 тис. грн. до 2444899 тис. грн. (на 78%), при чому темпи зміни вартості активів мали тенденцію до щорічного зростання.

Таблиця 2.1

Динаміка фінансових результатів ПАТ "КБ "ГЛОБУС" у 2013– 2017 рр., тис. грн.

Стаття доходів/витрат	Обсяг, тис. грн.					Абсолютне відхилення, тис. грн.					Відносне відхилення				
	2013	2014	2015	2016	2017	2014/ 2013	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2017/ 2013	2014/ 2013	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2017/ 2013
Процентні доходи	153471	198120	162836	186633	245582	44649	-35284	23797	58949	92111	1,29	0,82	1,15	1,32	1,60
Процентні витрати	83039	113369	110847	132738	196448	30330	-2522	21891	63710	113409	1,37	0,98	1,20	1,48	2,37
Чистий процентний дохід	70432	84751	51989	53895	49134	14319	-32762	1906	-4761	-21298	1,20	0,61	1,04	0,91	0,70
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках		-66300	15031	-143350	6632	-66300	81331	-158381	149982	6632	-	-0,23	-9,54	-0,05	-
Чистий процентний дохід після створення резерву під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках		18551	67020	-89455	55766	18551	48469	-156475	145221	55766	-	3,61	-1,33	-0,62	-
Комісійні доходи	8761	19050	28213	47115	129599	10289	9163	18902	82484	120838	2,17	1,48	1,67	2,75	14,79
Комісійні доходи	2842	3304	5145	5819	8150	462	1841	674	2331	5308	1,16	1,56	1,13	1,40	2,87
Чистий комісійний дохід	5919	15746	23068	41296	121449	9827	7322	18228	80153	115530	2,66	1,47	1,79	2,94	20,52
Результат від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються через прибуток або збиток	2540	-2038	1446891	-7152	-5787	-4578	1448929	-1454043	1365	-8327	-0,80	-709,96	0,00	0,81	-2,28
Результат від переоцінки інших фінансових інструментів, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки через прибутки або збитки	21671	182712	-98803	4225	-4852	161041	-281515	103028	-9077	-26523	8,43	-0,54	-0,04	-1,15	-0,22
Результат від операцій з іноземною валютою	-497	83549	-1187290	42776	85970	84046	-1270839	1230066	43194	86467	-168,11	-14,21	-0,04	2,01	-172,98
Результат від переоцінки іноземної валюти	680	-197124	-223469	-2410	-3371	-197804	-26345	221059	-961	-4051	-289,89	1,13	0,01	1,40	-4,96
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів	1	-18227	17032	759	-348	-18228	35259	-16273	-1107	-349	-18227,00	-0,93	0,04	-0,46	-348,00
Чисте (збільшення) зменшення резервів за зобов'язаннями	-761	-8708	8366	-1203	-3755	-7947	17074	-9569	-2552	-2994	11,44	-0,96	-0,14	3,12	4,93
Інші операційні доходи	1736	2242	24630	3331	19599	506	22388	-21299	16268	17863	1,29	10,99	0,14	5,88	11,29
Адміністративні та інші операційні витрати	-69223	-69038	-77175	-76170	-258140	185	-8137	1005	-181970	-188917	1,00	1,12	0,99	3,39	3,73
Прибуток/(збиток) до оподаткування	9518	7665	270	-84003	6531	-1853	-7395	-84273	90534	-2987	0,81	0,04	-311,12	-0,08	0,69
Вигоди на податок на прибуток	-763	58	35	75	19874	821	-23	40	19799	20637	-0,08	0,60	2,14	264,99	-26,05
Прибуток/(збиток) за рік	8755	7723	305	-83928	26405	-1032	-7418	-84233	110333	17650	0,88	0,04	-275,17	-0,31	3,02

Найбільшим протягом останніх 5-ти років було зростання вартості відстрочених податкових активів (з 16 тис. грн. у 2014 р. до 20000 тис. грн. у 2017 р.) Швидкими темпами зростали також інші активи (у 4,6 рази за останні 5 років), інвестиційна нерухомість (у 4,42 рази) та фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток (у 4,02 рази). Тенденцію до зменшення натомість мали кошти в інших банках (за 5 років вони знизилися з 168638 тис. грн. до нуля), а також інші фінансові активи (вони зменшилися на 72% до 16295 тис. грн.) (табл. 2.2).

Загалом, наразі основу майна ПАТ "КБ "ГЛОБУС" складають кредити та заборгованість клієнтів, питома вага яких збільшилася за 5 років з 42,57% до 50,4%, значною є також частка грошових коштів, еквівалентів та обов'язкових резервів (12,57% на 31.12.2017 р.), а також інвестиційної нерухомості (10,49%) (рис. 2.1).

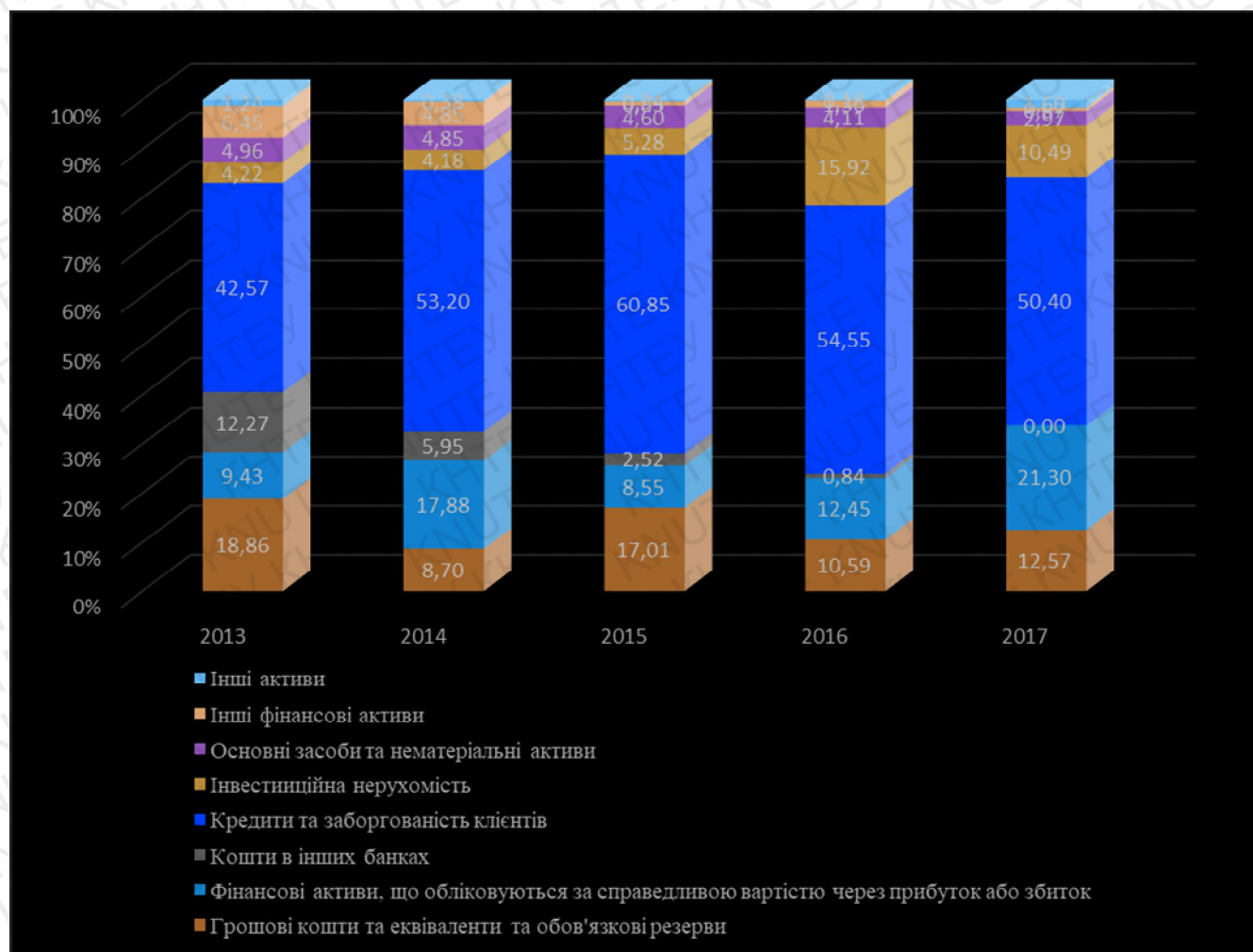

Рис. 2.1. Структура активу ПАТ "КБ "ГЛОБУС" у 2013 – 2017 рр., %

Таблиця 2.2

Динаміка активів ПАТ "КБ "ГЛОБУС" у 2013– 2017 рр., тис. грн.

Показник	Значення показника, тис. грн.					Абсолютне відхилення, тис. грн.					Відносне відхилення				
	На 31.12. 2013	На 31.12. 2014	На 31.12. 2015	На 31.12. 2016	На 31.12. 2017	2014/ 2013	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2017/ 2013	2014/ 2013	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2017/ 2013
Грошові кошти та еквіваленти та обов'язкові резерви	259120	117809	230645	158801	307327	-141311	112836	-71844	148526	48207	0,45	1,96	0,69	1,94	1,19
Кошти обов'язкових резервів банку в НБУ	11404	0	0	0	0	-11404	0	0	0	-11404	0,00	-	-	-	0,00
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	129510	242166	115866	186575	520688	112656	-126300	70709	334113	391178	1,87	0,48	1,61	2,79	4,02
Кошти в інших банках	168638	80605	34175	12520	0	-88033	-46430	-21655	-12520	-168638	0,48	0,42	0,37	0,00	0,00
Кредити та заборгованість клієнтів	584969	720411	824967	817630	1232312	135442	104556	-7337	414682	647343	1,23	1,15	0,99	1,51	2,11
Інвестиційна нерухомість	57994	56568	71626	238659	256507	-1426	15058	167033	17848	198513	0,98	1,27	3,33	1,07	4,42
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	0	497	606	562	340	497	109	-44	-222	340	-	1,22	0,93	0,60	-
Відстрочений податковий актив	0	16	51	126	20000	16	35	75	19874	20000	-	3,19	2,47	158,73	-
Основні засоби та нематеріальні активи	68192	65640	62391	61614	72713	-2552	-3249	-777	11099	4521	-	-	0,99	1,18	1,07
Інші фінансові активи	88574	65686	11519	20399	16295	-22888	-54167	8880	-4104	-72279	-	-	-	-	0,18
Інші активи	2944	1778	2328	2003	13531	-1166	550	-325	11528	10587	0,60	1,31	0,86	6,76	4,60
Необоротні активи, утримувані для продажу	2740	2859	1603	0	5186	119	-1256	-1603	5186	2446	1,04	0,56	0,00	-	1,89
Всього активів	1374085	1354035	1355777	1498889	2444899	-20050	1742	143112	946010	1070814	0,99	1,00	1,11	1,63	1,78

Протягом 2013 – 2017 рр. істотно збільшилися також обсяги зобов'язань і капіталу ПАТ "КБ "ГЛОБУС". Найвищими темпами зростання характеризувалися резерви та зобов'язання (їх вартість зросла за останні 5 років у 3,86 рази), кошти клієнтів (їх вартість збільшилася у 2,66 рази), а також інші зобов'язання (у 5,26 рази). Значним було також зростання статутного капіталу, яке відбулося у 2016 р.: його обсяг було збільшено з 160000 до 300000 тис. грн.

Наразі основу зобов'язань банку складають кошти клієнтів, частка яких збільшилася за останні 5 років з 52,92% до 79,23%. Досить значною є також частка статутного капіталу (20,27% на 31.12.2017 р.). При цьому у 2016-2017 рр. у структурі зобов'язань ПАТ "КБ "ГЛОБУС" не було коштів банків, які на початку досліджуваного періоду складали 19,1% зобов'язань і капіталу (рис. 2.2).

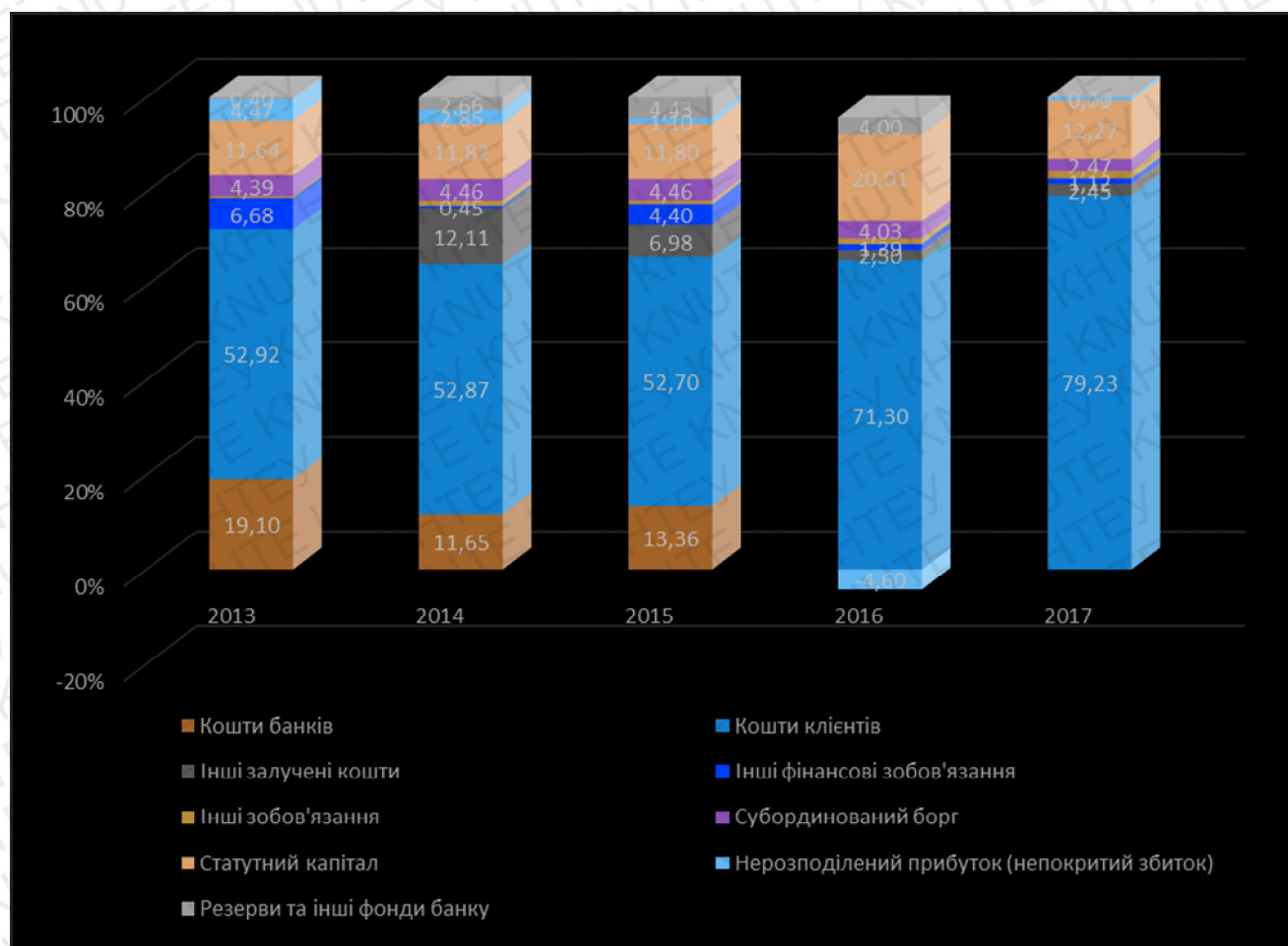

Рис. 2.2. Структура зобов'язань і капіталу ПАТ "КБ "ГЛОБУС"

у 2013 – 2017 рр., %

Таблиця 2.3

Динаміка пасивів ПАТ "КБ "ГЛОБУС" у 2013 – 2017рр., тис. грн.

Показник	Значення показника, тис. грн.					Абсолютне відхилення, тис. грн.					Відносне відхилення				
	На 31.12. 2013	На 31.12. 2014	На 31.12. 2015	На 31.12. 2016	На 31.12. 2017	2014/ 2013	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2017/ 2013	2014/ 2013	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2017/ 2013
Кошти банків	262494	157692	181170	33	1	-104802	23478	-181137	-32	-262493	0,60	1,15	0,00	0,03	0,00
Кошти клієнтів	727113	715908	714536	1068730	1936994	-11205	-1372	354194	868264	1209881	0,98	1,00	1,50	1,81	2,66
Інші залучені кошти	0	163940	94594	37492	59961	163940	-69346	-57102	22469	59961	-	0,58	0,40	1,60	-
Відстрочені податкові зобов'язання	311	0	0	0	0	-311	0	0	0	-311	0,00	-	-	-	0,00
Боргові цінні папери, емітовані банком	140	0	3195	9889	20257	-140	3195	6694	10368	20117	-	-	3,10	-	-
Резерви за зобов'язаннями	2425	11568	3119	3370	9371	9143	-8449	251	6001	6946	4,77	0,27	1,08	-	3,86
Інші фінансові зобов'язання	91855	6051	59691	20839	27368	-85804	53640	-38852	6529	-64487	0,07	9,86	0,35	1,31	0,30
Інші зобов'язання	2486	3789	4080	7073	13078	1303	291	2993	6005	10592	1,52	1,08	1,73	1,85	5,26
Субординований борг	60338	60441	60441	60440	60441	103	0	-1	1	103	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Всього зобов'язань	1147162	1119389	1120826	1207866	2127471	-27773	1437	87040	919605	980309	0,98	1,00	1,08	1,76	1,85
Статутний капітал	160000	160000	160000	300000	300000	0	0	140000	0	140000	1,00	1,00	1,88	1,00	1,88
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	61367	38652	14951	-68992	17428	-22715	-23701	-83943	86420	-43939	0,63	0,39	-4,61	-0,25	0,28
Резерви та інші фонди банку	5556	35994	60000	60015		30438	24006	15	-60015	-5556	-	-	1,00	-	-
Всього капіталу	226923	234646	234951	291023	317428	7723	305	56072	26405	90505	1,03	1,00	1,24	1,09	1,40
Всього зобов'язань та капіталу	1374085	1354035	1355777	1498889	2444899	-20050	1742	143112	946010	1070814	0,99	1,00	1,11	1,63	1,78

Баланс банку та дані його фінансової звітності дозволяють зробити висновки про рівень ліквідності ПАТ "КБ "ГЛОБУС". Так, норматив миттєвої ліквідності (Н4), який являє собою співвідношення високоліквідних активів до поточних зобов'язань банку, не повинен бути меншим за 20%. У ПАТ "КБ "ГЛОБУС" протягом усього досліджуваного періоду норматив миттєвої ліквідності був вищим за 20%, що свідчить про те, що банк має у своєму розпорядженні мінімальний обсяг високоліквідних активів, необхідний для покриття поточних зобов'язань протягом одного операційного дня.

Норматив поточної ліквідності (Н5) розраховується шляхом співставлення активів з кінцевим строком погашення до місяця та зобов'язань банку з кінцевим строком погашення до місяці. Зважаючи на те, що цей показник має бути вищим за 40%, можна зробити висновок, що рівень ліквідності ПАТ "КБ "ГЛОБУС" і за цим критерієм є задовільним (рис. 2.3).

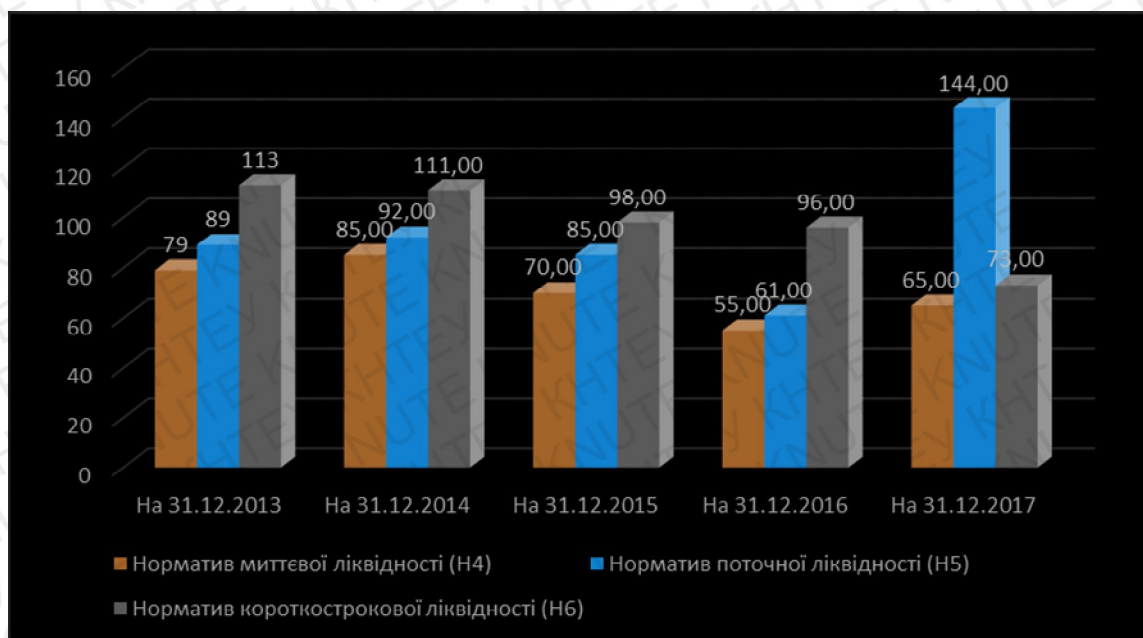

Рис. 2.3. Нормативи ліквідності ПАТ "КБ "ГЛОБУС" у 2013 – 2017 рр., %

Норматив короткострокової ліквідності (Н6) - це співвідношення ліквідних активів та зобов'язань з кінцевим строком погашення до одного

року. Протягом усього досліджуваного періоду цей показник був вищим за 60%, що свідчить про високий рівень ліквідності ПАТ "КБ "ГЛОБУС".

Отже, проведений аналіз засвідчив, що фінансово-майновий стан ПАТ "КБ "ГЛОБУС" є задовільним, та окрім цього має тенденцію до покращення. Банк нарощує обсяги діяльності, прибутки також мають тенденцію до зростання. Про покращення фінансового стану свідчить також збільшення вартості майна та власного капіталу банку. На наш погляд, для покращення фінансових результатів ПАТ "КБ "ГЛОБУС" банку доцільно оптимізувати витрати та посилювати сильні сторони, зокрема активніше здійснювати операції з іноземною валютою, які для банку є прибутковими.

2.2. Оцінка впливу зовнішнього середовища на ефективність міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС"

Діяльність ПАТ "КБ "ГЛОБУС" у цілому та ефективність його міжнародних валютно фінансових операцій зокрема в значній мірі залежить від факторів зовнішнього середовища, оскільки вони належать до невідконтрольних банку чинників, від врахування яких при прийнятті рішень залежить якість управлінських процесів.

До основних факторів зовнішнього середовища, що впливають на ефективність міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КБ "ГЛОБУС" належить розвиток банківської сфери України в цілому і, відповідно, на попит на послуги банків серед споживачів.

Розглядаючи вплив ситуації на банківському ринку України на ефективність міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КБ "ГЛОБУС", необхідно відзначити, що протягом 2017 р. стан банківського сектору України дещо нормалізувався. Так, основні показники функціонування фінансового сектору демонстрували позитивну динаміку. Зокрема, почало динамічно відновлюватися споживче кредитування, а з

другого півріччя істотно зросли темпи корпоративного кредитування в національній валюті (рис. 2.4).

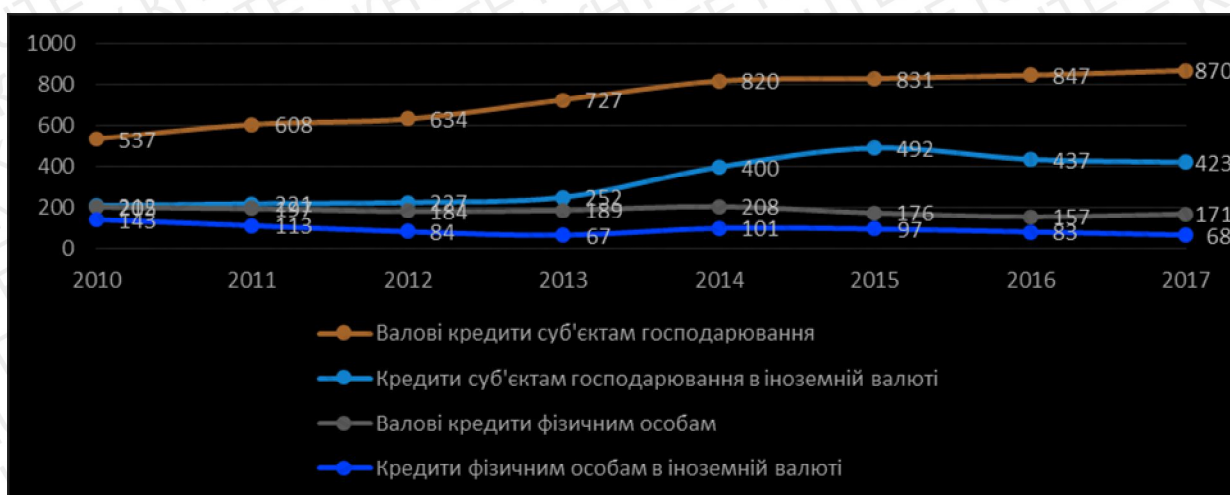

Рис. 2.4. Динаміка обсягів споживчого та корпоративного кредитування в Україні у 2010 – 2017 рр., млрд. грн.

Джерело: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=75174148>

Негативно на діяльність ПАТ "КБ "ГЛОБУС" вплинуло зменшення відсоткових ставок за депозитами, обумовлене посиленням інфляційних очікувань та відповідною реакцією Національного банку України – підвищенням облікової ставки НБУ (рис. 2.5).

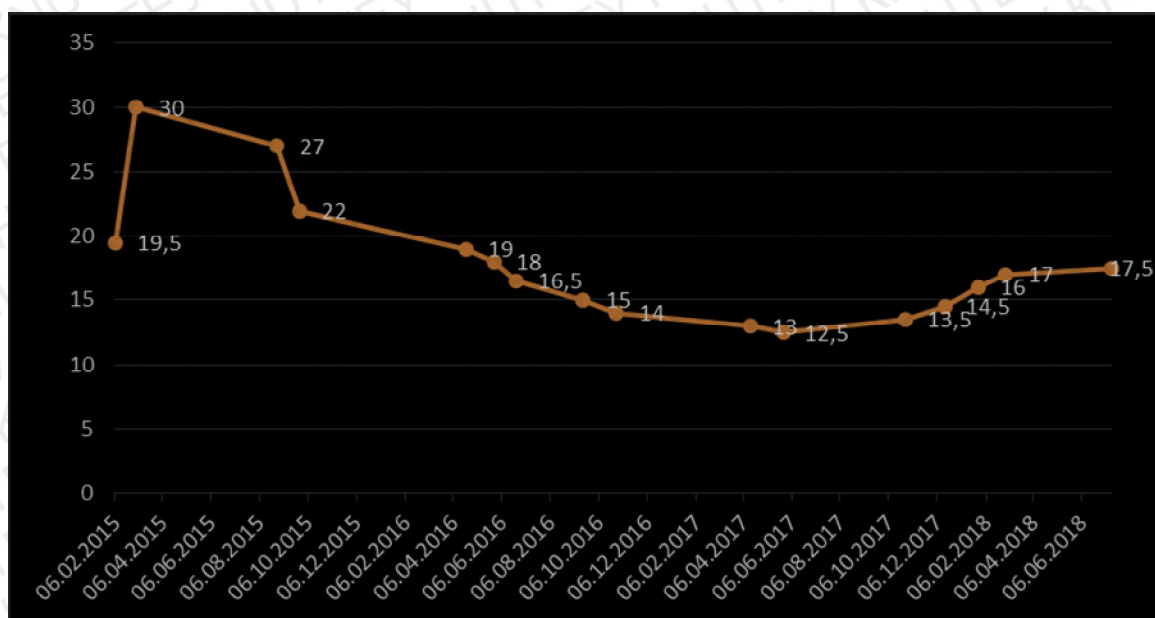

Рис. 2.5. Динаміка облікової ставки Національного банку України у 2015–2017 рр., %

Наразі ключовими ризиками для банків, які працюють на ринку України – висока частка держави, що спотворює формат конкуренції, а також значна питома вага непрацюючих кредитів, що гальмують продуктивний розвиток банківської системи. Окрім цього, значний вплив на розвиток банківського ринку України справляє також залежність України від донорської та кредитної допомоги зарубіжних країн та міжнародних організацій: за наявності сумнівів щодо продовження таких відносин попит на банківські послуги з боку бізнесу істотно зменшиться з огляду на погіршення їх очікувань щодо динаміки національного господарства.

Наразі ринок банківських послуг України є досить концентрованим: на 20 найбільших банків припадає 90.7% чистих активів, що на 1,3% більше за аналогічний показник у минулому році. Це, з одного боку, вказує на те, що на ринку поступово лишаються лише найбільш стабільні фінансові установи, а з іншого – ускладнює конкурентну поведінку банків.

Дані експертних досліджень свідчать, що найбільш конкурентоздатними на ринку України є банки з іноземним капіталом та державні банки. Це вказує на те, що рівень довіри населення до банківської системи все ще залишається вкрай низьким і клієнтам необхідні додаткові гарантії при виборі банку.

Протягом останнього року істотно зросло кредитування населення: обсяг кредитів, наданих фізичним особам в національній валюті, збільшився за 2017 р. на 42%. При цьому основу кредитів для фізичних осіб складала споживчі послуги, хоча не можна також не відзначити поступове відновлення іпотечного кредитування.

Посилення конкуренції серед суб'єктів надання кредитів (як банків, так і небанківських фінансових установ) стало причиною зниження вартості кредитних ресурсів для фізичних та юридичних осіб. Окрім цього, підвищилася також середня дохідність депозитів у національній валюті, з

огляду на що поряд зі збільшенням обсягів наданих кредитів у 2017 р. спостерігалось також зростання обсягів депозитів від населення – за даними Національного банку України їх обсяг зріс на 22,4%. При цьому бізнес був менш активним учасником процесу фондування банків – обсяги депозитів корпоративного сектору зросли за рік усього на 13,6%. Окрім цього, на 10% скоротилися за останній рік валютні кошти юридичних осіб.

Відзначимо, що збільшення обсягів депозитів відбувалося на тлі зменшення відсоткових ставок (у 2017 р. вони знизилися у середньому до 14,3% річних на гривневі депозити). Проте підвищення облікової ставки Національного банку України призвело до збільшення вартості депозитів у національній валюті строком до 6 місяців у середньому на 0,4%.

Жорсткіша монетарна політика Національного банку України була націлена в першу чергу на недопущення подальшого підвищення рівня інфляції. Окрім цього, зростання облікової ставки пов'язане також з підвищення ризиків затримки відновлення співпраці з МВФ, прискорення зростання споживчого попиту внаслідок підвищення соціальних стандартів та прогнозним зростанням державних видатків.

Процентні ставки за валютними депозитами в Україні наразі є вкрай низькими (3,7%), що робить цей напрям діяльності комерційних банків непривабливим для клієнтів.

На діяльність ПАТ "КБ "ГЛОБУС" та інших комерційних банків в Україні активно впливає зміна регуляторного поля в Україні. Зокрема, зараз в Україні активно впроваджуються директиви Європейського Союзу, а також Базельські рекомендації. У зв'язку з цим найближчим часом буде впроваджено новий норматив ліквідності LCR, а також нові правила розрахунку регулятивного капіталу, зокрема прийнятності його складових.

З метою стабілізації ситуації на фінансовому ринку Національний банк України також впровадив практику щорічної оцінки стійкості банків, що базується на аналізі якості активів та стрес-тестування.

Поряд з викликами безпосередньо у банківському секторі значний вплив на ефективність діяльності ПАТ "КБ "ГЛОБУС" справляє також макроекономічна ситуація в країні. Це пов'язано з тим, що саме розвиток національного господарства формує умови, в яких працює бізнес та живе населення, відповідно їх поведінка як споживачів банківських послуг визначається саме станом економіки.

Одним з важливих факторів впливу макроекономічного середовища на діяльність банків є рівень інфляції в країні. Так, у 2017 році споживча інфляція становила 13.7%, що було обумовлено скороченням пропозиції окремих видів товарів через несприятливі погодні умови в першій половині року, нестабільна ситуація в тваринництві, зростання світових цін та зовнішнього попиту на вітчизняні продукти харчування (зокрема, м'ясні та молочні продукти) (рис. 2.6).

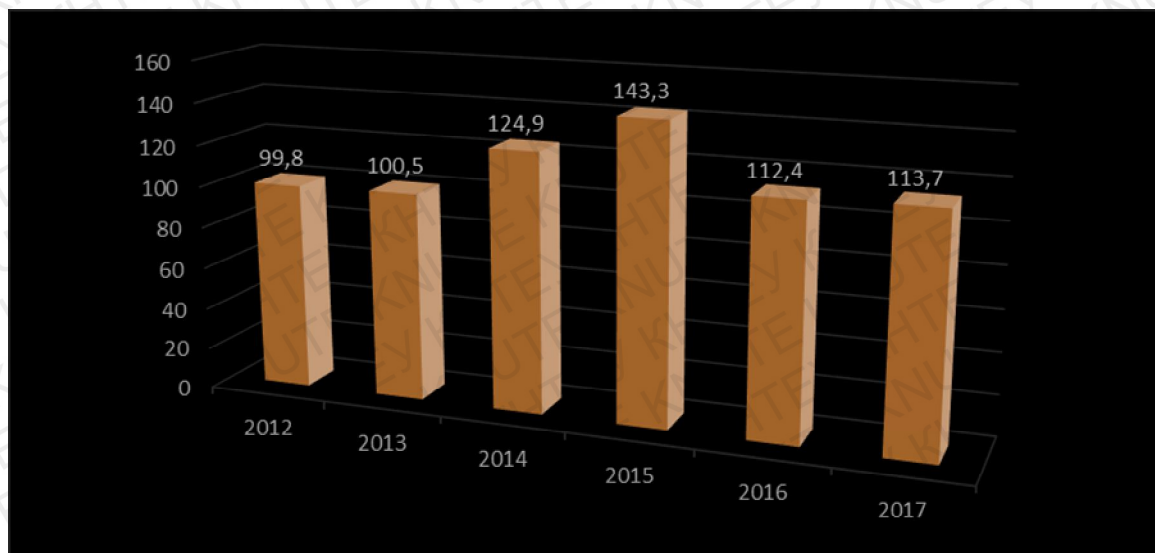

Рис. 2.6. Динаміка індексу інфляції в Україні у 2012– 2017 рр.

Джерело: <https://index.minfin.com.ua/economy/index/inflation/>

Інфляція в Україні також була обумовлена значним збільшенням виробничих витрат, а також збільшення рівня оплати праці, яке, з одного боку, обумовило збільшення собівартості готової продукції, а з іншого – зростання споживчого попиту. Значний вплив на макроекономічну ситуацію

в країні в цілому та на рівень інфляції зокрема мало також збільшення обсягів пенсійних виплат, яке відбулося у 2017 р.

Значний вплив на ефективність міжнародних валютно-фінансових операцій мала також кон'юнктура валютного ринку України. Протягом 2017 р. основною його тенденцією була девальвація гривні, яка мала місце навіть в умовах сприятливої зовнішньої цінової кон'юнктури. Значні обсяги грошових надходжень в іноземній валюті від експортерів не покрили попит на іноземну валюту всередині країни як з боку бізнесу, так і з боку населення (рис. 2.7).

Рис. 2.7. Динаміка курсу гривні у 2010 – 2017 рр.

Джерело: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=75174148>

Попри намагання державних структур врегулювати ситуацію на валютному ринку шляхом інтервенцій, коливання курсу гривні протягом року були відчутними. Коливання обсягів іноземної валюти в банківській системі протягом досліджуваного періоду призвело до виникнення спекулятивного попиту на неї, негативний вплив якого було нівельовано за рахунок операцій уряду.

На ефективність міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КБ "ГЛОБУС" у значній мірі впливають ризики банківської системи. Так, протягом 2017 – 2018 рр. відбулося зниження кредитних ризиків банківської

системи, обумовлене покращенням фінансового стану корпоративного сектору та населення. Окрім цього, протягом останніх років мала місце реструктуризація проблемної заборгованості великих позичальників, і, зокрема, зниження частки

непрацюючих кредитів. Експерти прогнозують подальше зміцнення фінансового стану споживачів банківських послуг, що сприятиме відновленню якості кредитів та підвищенню ефективності кредитних операцій для банків, у тому числі кредитів в іноземній валюті.

Ризик достатності капіталу у банківській системі за досліджуваний період не змінився. При цьому необхідно відзначити зменшення кількості невеликих фінансових установ, що покликано збільшити рівень довіри клієнтів до фінансової системи.

Ризик ліквідності не змінився, залишаючись одним з найбільш вразливих місць вітчизняної банківської системи. При цьому існує позитивна тенденція до збільшення обсягів вкладених у банківську систему коштів населення та корпоративного сектору, що, з одного боку, збільшує рівень ліквідності, але з іншого знижує вартість фондування.

Негативний вплив на ефективність міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КБ "ГЛОБУС" справляє юридичний ризик, який для банківської сфери України залишається досить високим. Юридичний ризик залишається високим як з огляду на реформування банківського законодавства з огляду на інтеграційні пріоритети України, так і в контексті високого рівня корумпованості судових рішень, що виносилися протягом останніх років у справах, які стосувалися банківської системи.

Значний вплив на ефективність міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КБ "ГЛОБУС" справляє також валютний ризик, який залишається стабільно високим. Так, наразі рівень доларизації активів та пасивів банків залишається високим, проте відкрита валютна позиція більшості фінансових установ незначна. При цьому складності у процесі продовження співпраці України з Міжнародним валютним фондом

обумовлює значні ризики для курсу національної валюти, і, відповідно, до балансів фінансових установ.

Значний вплив на ефективність міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КБ "ГЛОБУС" справляє зниження ризиків прибутковості. Аналіз фінансового стану ПАТ "КБ "ГЛОБУС" засвідчив, що протягом 2017 р. прибутки банку збільшилися, така сама ситуація спостерігалася і для інших банків, що було обумовлено збільшенням чистих процентних доходів та комісійних доходів, а також скороченням відрахувань до резервів. Усе зазначене обумовлює зростання рівня довіри споживачів до банків, що справляє позитивний вплив на попит на банківські послуги, і, відповідно, на валютно-фінансові операції.

Негативний вплив як на попит на валютно-фінансові операції, так і на їх ефективність мали протягом останніх років невисокі темпи зростання ВВП як результуючий показник загальної економічної напруги. Нагальними проблемами країни, які гальмували розвиток бізнесу і, відповідно, знижували попит на банківські послуги, були інституційні дисбаланси, зокрема корупція та слабкий захист прав кредиторів й інвесторів, посилення трудової міграції, що створює значний тиск на ринок праці, а також потреба в рефінансуванні зовнішніх боргів у 2018 – 2020 роках.

Наразі приватні грошові перекази із-за кордону є важливим джерелом надходження валютних коштів в Україну, забезпечуючи стійкість внутрішнього валютного ринку, забезпечуючи платоспроможний попит та виступаючи джерелом заощаджень приватного сектору. Обсяги переказів в Україну з-за кордону від трудових мігрантів у 2015 – 2017 роках зросли на 1.8 – 2.1 млрд дол. (до 9.3 млрд дол., або 8.3% ВВП у 2017 році). Проте у довгостроковій перспективі відтік робочої сили за кордон може спричинити значні ризики для України. При цьому трудова міграція у перспективі може спричинити зниження потенційного ВВП та призвести до надмірного тиску на державні фінанси, оскільки кошти трудових мігрантів, які зараз підтримують економіку, не оподатковуються. Окрім цього українці, які

працюють за кордоном, не сплачують в Україні соціальні внески, проте будуть претендувати на отримання пенсійних виплат в Україні.

До факторів, які впливають на ефективність міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КБ "ГЛОБУС" належить також ситуація, пов'язана з необхідністю погашення зовнішнього боргу.

Так, протягом останнього року проблеми із погашенням зовнішнього боргу та сплатою відсотків за ним були невідчутними у зв'язку із значними запасами іноземної валюти на рахунках. Проте у перспективі необхідність погашення та обслуговування зовнішнього боргу негативно вплине на валютні резерви України, що призведе до подальшої девальвації гривні та ускладнення процесу здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій.

Таким чином, можна констатувати, що здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КБ "ГЛОБУС" залежить від значної кількості факторів, які формуються в економічному та політичному середовищі країни.

Зважаючи на вкрай складну ситуації в економіці, необхідним є врахування прогнозів, розроблених як державними органами України, так і міжнародними організаціями у процесі прийняття управлінських рішень щодо розвитку міжнародних валютно-фінансових операцій.

2.3. Оцінка ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ «КБ «ГЛОБУС»

ПАТ "КБ "ГЛОБУС" активно здійснює міжнародні валютно-фінансові операції, хоча фінансові результати банку від цієї діяльності були протягом досліджуваного періоду були непостійними (рис. 2.8).

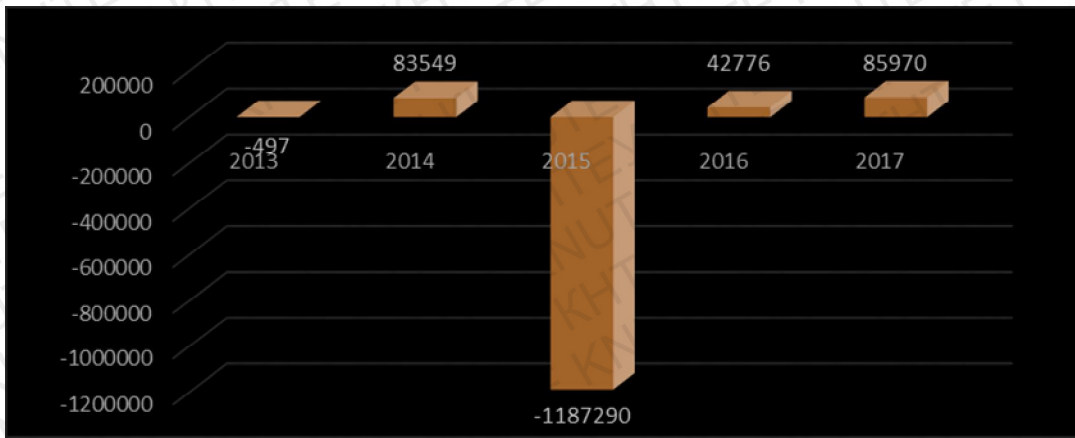

Рис. 2.8. Динаміка фінансових результатів ПАТ "КБ "ГЛОБУС" від операцій з іноземною валютою у 2013 – 2017 рр., тис. грн.

Так, у 2013 та 2015 рр. операції з іноземною валютою були збитковими, при чому обсяг збитку у 2015 р. був рекордно високим, що справило негативний вплив на фінансові результати банку в цілому. При цьому протягом останніх років фінансовий результат від операцій з іноземною валютою мали тенденцію до зростання і досягли у 2017 р. 85970 тис. грн.

При цьому операції від переоцінки іноземної валюти справляли негативний вплив на фінансові результати банку, оскільки за виключенням 2013 р. ця діяльність була збитковою, хоча порівняно з 2014 – 2015 рр. обсяги збитку зменшилися (рис. 2.9).

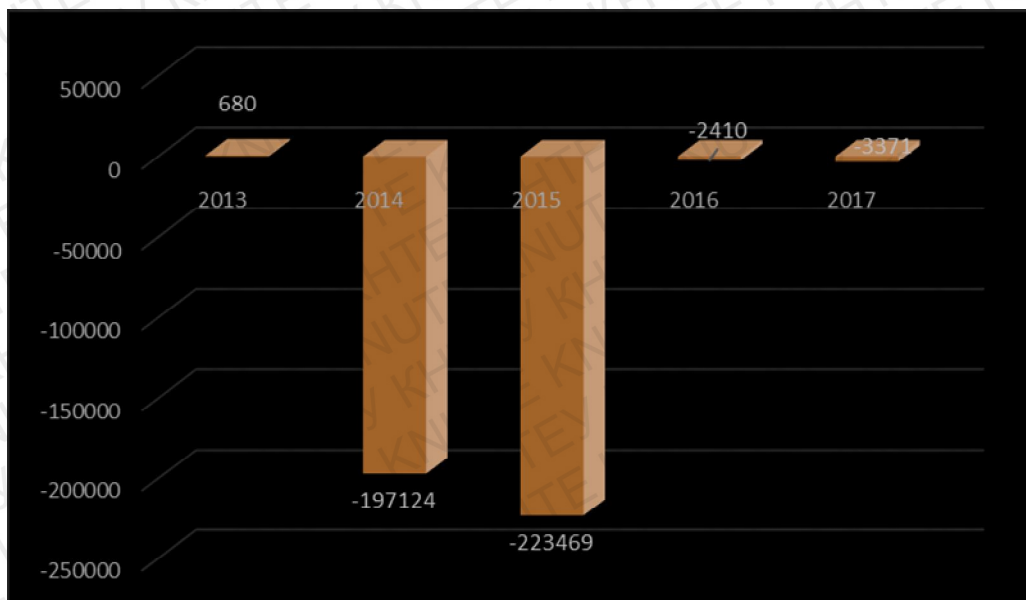

Рис. 2.9. Динаміка фінансових результатів ПАТ "КБ "ГЛОБУС" від переоцінки іноземної валюти у 2013 – 2017 рр., тис. грн.

Аналіз фінансової звітності ПАТ "КБ "ГЛОБУС" вказує на те, що банк не завжди протягом останніх 5-ти років мав можливість адаптувати свою діяльність до умов валютного ринку, втім тенденції останніх років свідчать про істотне покращення ситуації.

Переважна частина міжнародних операцій ПАТ "КБ "ГЛОБУС" - міжнародні перекази грошових коштів. Для здійснення переказів банк співпрацює з такими системами як "Western Union", MoneyGram Payment Systems, TELEGRAF, RIA. Наразі банк має 2 банки кореспонденти за кордоном: DeutscheBank AG, F/M (Германия) і DeutscheBankTrustCompany Americas NY (США). Через цих партнерів банк обслуговує усі міжнародні операції власних клієнтів.

Наявність двох перевірених банків-кореспондентів дозволяє ПАТ «КБ «ГЛОБУС» обслуговувати міжнародні валютно-фінансові операції в усьому світі, оскільки партнери банку забезпечують йому широке покриття.

Для оцінки ефективності міжнародних валютних операцій нами було здійснено аналіз валютної позиції банку, оскільки саме цей показник є основним індикатором ефективності міжнародної діяльності фінансових установ (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Валютна позиція ПАТ «КБ «ГЛОБУС» у 2013 – 2017 рр.

у розрізі валют, тис. грн.

Рік	Показник	Гривні	Долари США	Євро	Інші валюти	Всього
На 31.12.2013	Всього непохідних фінансових активів	217089	258104	24388	4767	504348
	Всього фінансових активів	221661	258104	24388	4767	508920
	Всього непохідних фінансових зобов'язань	150599	270080	26825	1306	448810

	Всього фінансових зобов'язань	150599	270080	26825	1306	448810
	Валютна позиція за непохідними та похідними фінансовими інструментами	71063	-11976	-2438	3461	

Продовження табл. 2.4

Рік	Показник	Гривні	Долари США	Євро	Інші валюти	Всього
На 31.12.2015	Всього непохідних фінансових активів	207740	257236	18151	3930	487057
	Всього фінансових активів	222823	257236	18151	3930	502140
	Всього непохідних фінансових зобов'язань	166209	324565	21018	821	512613
	Всього фінансових зобов'язань	166254	327696	21860	821	516632
	Валютна позиція за непохідними та похідними фінансовими інструментами	56569	-70460	-3709	3109	
На 31.12.2016	Всього непохідних фінансових активів	215409	311855	19543	4629	551027
	Всього фінансових активів	215409	31556	19543	4629	555144
	Всього непохідних фінансових зобов'язань	177760	269579	25284	852	473475
	Всього фінансових зобов'язань	177818	26958	25284	4553	477234
	Валютна позиція за непохідними та похідними фінансовими інструментами	37591	4598	-5741	76	
На 31.12.2017	Всього непохідних фінансових активів	643101	563010	84244	14167	1304522
	Всього фінансових активів	693817	119877	74239	17585	905518
	Всього непохідних фінансових зобов'язань	707011	474428	93364	2631	1277434

Всього фінансових зобов'язань	707055	526431	93364	16238	1343088
Валютна позиція за непохідними та похідними фінансовими інструментами	-13238	-406554	-19125	1347	

Дані консолідованої фінансової звітності ПАТ «КБ «ГЛОБУС» засвідчили, що протягом останніх 5-ти років показники ефективності валютних операцій були неоднаковими. зокрема, у 2013 році фінансові активи к доларам США та євро перевищували непохідні фінансові зобов'язання (що призвело до формування від'ємної валютної позиції) - 11976 тис. грн. (долари США) та - 2438 тис. грн. (євро). У 2014 році валютна позиція мала знак мінус лише для доларів США, що засвідчило збільшення ефективності міжнародних операцій банку.

У 2015 році відбулося погіршення валютної позиції для двох основних іноземних валют – доларів та євро, що було в першу чергу обумовлено погіршенням кон'юнктури ринку. У 2016 році ситуацію з доларами США покращилася, втім операції з євро були неефективними для банку. У 2017 р. було відмічено подальше зниження ефективності операцій, про що свідчить мінусова валютна позиція банку за усіма основними валютами (рис. 2.10).

У 2015 році у ПАТ «КБ «ГЛОБУС» непохідні фінансові активи були представлені кредитами та заборгованістю клієнтів, а також грошовими коштами та їх еквівалентами (в усіх валютах). Найбільші обсяги фінансових активів банк мав у доларах США, другою за важливістю валютою була гривня.

Фінансові зобов'язання були здебільшого сформовані за рахунок коштів клієнтів, при чому тут превалюючою валютою була гривня, тоді як на іноземні валюти припадала незначна частка зобов'язань.

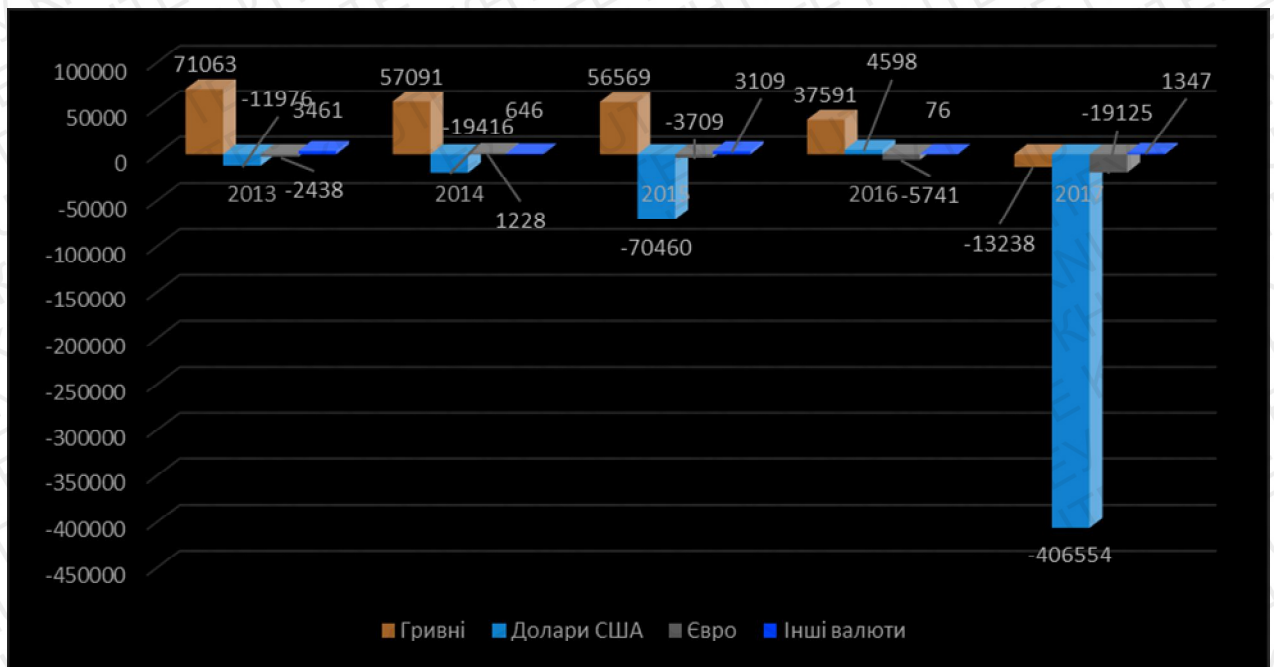

Рис. 2.10. Динаміка валютної позиції ПАТ «КБ «ГЛОБУС» у 2013 – 2017 рр., тис. грн.

У 2017 році у структурі фінансових активів та пасивів основною валютою була українська гривня, другою за важливістю валютою були американські долари, тоді як частка євро була невисокою. Необхідно також відзначити, що у структурі активів найбільшою була питома вага кредитів та заборгованості клієнтів (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

**Показники валютної позиції ПАТ «КБ «ГЛОБУС»
на 31.12.2017 р., тис. дол. США**

Показник	Гривні	Долари США	Євро	Інші валюти	Всього
Непохідні фінансові активи					
Грошові кошти та їх еквіваленти	217205	216618	20233	5037	459093
Цінні папери в портфелі банку на продаж	3	-	-	-	3
Кошти в інших банках	-	-	1554	-	-
Кредити та заборгованість клієнтів	591906	967703	51685	12352	1623645
Інші фінансові активи	9187	361	768	196	10512
Всього непохідних фінансових	818301	1184683	74239	17585	2093254

активів					
Дебіторська заборгованість за форвардними контрактами на купівлю валюти	-	14085	-	-	14085
Всього фінансових активів	818301	119877	74239	17585	2108893
Непохідні фінансові зобов'язання					
Кошти банків	2134	473042	2958	207	478341
Кошти клієнтів	662628	441101	86868	3017	1193615
Боргові цінні папери, емітовані Банком	2236	-	-	-	2236
Інші фінансові зобов'язання	8281	1854	6222	11	16368
Субординований борг	-	108087	-	-	108087
Всього непохідних фінансових зобов'язань	675279	1024084	96048	3236	1798647
Інші фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	220	-	-	-	220

Продовження табл. 2.5

Показник	Гривні	Долари США	Євро	Інші валюти	Всього
Непохідні фінансові зобов'язання					
Кредиторська заборгованість за форвардними контрактами на купівлю валюти	-	-	-	14060	14060
Всього фінансових зобов'язань	675499	102408	96048	17296	1812927
Валютна позиція за непохідними та похідними фінансовими інструментами	142801	17468	-21808	290	-

У 2016 році, для порівняння, фінансові зобов'язання формувалися переважно за рахунок коштів клієнтів. Окрім цього важливим джерелом фінансування для банку були форвардні контракти на купівлю валюти (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Показники валютної позиції ПАТ «КБ «ГЛОБУС»

на 31.12.2016 р., тис. дол. США

Показник	Гривні	Долари США	Євро	Інші валюти	Всього
----------	--------	------------	------	-------------	--------

Непохідні фінансові активи					
Грошові кошти та їх еквіваленти	1100	528	170	16	1813
Цінні папери в портфелі банку на продаж	0	-	-	-	0
Кошти в інших банках	-	49	2	-	52
Кредити та заборгованість клієнтів	1721	1927	201	47	3896
Інші фінансові активи	42	2	2	0	45
Всього непохідних фінансових активів	2863	2506	375	63	5807
Дебіторська заборгованість за форвардними контрактами на купівлю валюти	226	61	-	-	286
Всього фінансових активів	3088	534	330	78	4031
Непохідні фінансові зобов'язання					
Кошти банків	17	333	0	0	350
Кошти клієнтів	3101	1777	395	11	5284

Продовження табл. 2.6

Показник	Гривні	Долари США	Євро	Інші валюти	Всього
Непохідні фінансові зобов'язання					
Інші фінансові зобов'язання	29	2	21	0	52
Всього непохідних фінансових зобов'язань	3147	2112	416	12	5686
Інші фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	-	-	-	-	-
Кредиторська заборгованість за форвардними контрактами на купівлю валюти	-	231	-	61	292
Всього фінансових зобов'язань	3147	2343	416	72	5978
Валютна позиція за непохідними та похідними фінансовими інструментами	-59	-1810	-85	6	-

Поряд з використанням специфічного інструментарію оцінки ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій банків та фінансових установ, ми також використали для аналізу такі індикатори як частка валютних доходів у загальному обсязі доходів банку, частка валютних

витрат у загальному обсязі витрат банку, дохід в іноземній валюті на 1 грн активів, коефіцієнт дохідності валютних операцій банку та ефективність валютних операцій (табл. 2.7).

Здійснені розрахунки свідчать, що однією з основних причин погіршення валютної позиції стало зменшення вартості валютних активів. Ефективність міжнародних валютних операцій банку мала непостійну динаміку, зокрема, у 2013 році вона була трохи меншою за одиницю, у 2014 році збільшилася до рекордної величини 7,11, у 2015 р. зменшилася до 0,11, після чого почала істотно зростати.

Загалом, на наш погляд на нинішньому етапі ПАТ «КБ «ГЛОБУС» має значні проблеми у сфері управління міжнародними валютно-фінансовими операціями, про що свідчить непостійна динаміка коефіцієнта ефективності,

а

Таблиця 2.7

Динаміка показників ефективності валютно-фінансових операцій ПАТ «КБ «ГЛОБУС» у 2013 – 2017 рр.

Показник	Значення показника					Ланцюгове абсолютне відхилення				
	2013	2014	2015	2016	2017	2014/ 2013	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2017/ 2014
Валютний дохід, тис. грн.	20031	97214	146123	69241	100312	77183	48909	-76882	31071	80281
Валютні витрати, тис. грн.	20528	13665	1333413	26465	14342	-6863	1319748	-1306948	-12123	-6186
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	-	1364060	1354906	1427333	1971894	-	-9154	72427	544561	-
Середньорічна вартість валютних активів, тис. грн.	-	275091	254502	161659	211701	-	-20589	-92843	50042	-
Середньорічна вартість валютних зобов'язань, тис. грн.	-	289523	297988	196230	879700	-	8465	-101758	683470	-
Кількість працівників, що здійснюють управління валютно- фінансовими операціями, осіб	46	54	58	60	76	8	4	2	16	30
Валютний дохід на одну гривню активів, грн.	-	0,07	0,11	0,05	0,05	-	0,04	-0,06	0,00	-
Коефіцієнт доходності валютних операцій банку	-	0,01	0,01	0,04	0,04	-	0,01	0,02	0,01	-
Продуктивність праці 1 працівн. валют. відділу, тис. грн./особу	435	1800	2519	1154	1320	1365	719	-1365	166	884
Ефективність валютних операцій	0,98	7,11	0,11	2,62	6,99	6,14	-7,00	2,51	4,38	6,02
Ефект валютних операцій	-497	83549	-1187290	42776	85970	84046	-1270839	1230066	43194	86467

також негативна валютна позиція за основними валютами. Окрім цього, негативні результати мають також операції від переоцінки іноземної валюти, що погіршує у значній мірі фінансові результати банку.

Висновки до розділу 2

ПАТ КБ «Глобус» зареєстрований Національним банком України 29 листопада 2007 року. У березні 2011 року ВАТ КБ «Глобус» було перейменовано у ПАТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС». З моменту заснування банк постійно динамічно розвивається. Регіональна мережа Банку складається з 30 відділень. Станом на 31.12.2017 року ПАТ «КБ «ГЛОБУС» встановлено кореспондентські відносини з 17 банками, 2 із них - банки-нерезиденти (DeutscheBank AG, F/M (Німеччина) та DeutscheBankTrust CompanyAmericas NY (США).

Аналіз фінансової звітності ПАТ «КБ «ГЛОБУС» свідчить, що фінансово-майновий стан ПАТ "КБ "ГЛОБУС" є задовільним, та окрім цього має тенденцію до покращення. Банк нарощує обсяги діяльності, прибутки також мають тенденцію до зростання. Про покращення фінансового стану свідчить також збільшення вартості майна та власного капіталу банку. На наш погляд, для покращення фінансових результатів ПАТ "КБ "ГЛОБУС" банку доцільно оптимізувати витрати та посилювати сильні сторони, зокрема активніше здійснювати операції з іноземною валютою, які для банку є прибутковими.

На нинішньому етапі ПАТ «КБ «ГЛОБУС» має значні проблеми у сфері управління міжнародними валютно-фінансовими операціями, про що свідчить непостійна динаміка коефіцієнта ефективності, а також негативна валютна позиція за основними валютами. Окрім цього, негативні результати мають також операції від переоцінки іноземної валюти, що погіршує у значній мірі фінансові результати банку.

Здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КБ "ГЛОБУС" залежить від значної кількості факторів, які формуються в економічному та політичному середовищі країни. Зважаючи на вкрай складну ситуації в економіці, необхідним є врахування прогнозів, розроблених як державними органами України, так і міжнародними організаціями у процесі прийняття управлінських рішень щодо розвитку міжнародних валютно-фінансових операцій.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЙ ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС"

3.1. Вдосконалення організаційних механізмів здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС"

Аналіз, здійснений у попередньому розділі роботи, засвідчив важливе значення для ПАТ "Комерційний банк "Глобус" міжнародних валютно-фінансових операцій, проте наразі вдосконалення потребують організаційні механізми їх здійснення.

У першу чергу необхідним є створення у банку відділу контролю за здійсненням міжнародних валютно-фінансових операцій, оскільки здійснення таких операцій пов'язане зі значною кількістю ризиків, які необхідно брати до уваги у процесі прийняття управлінських рішень.

Контролінг як організаційний елемент системи управління валютно-фінансовими операціями ПАТ "КБ "Глобус" доцільно розглядати як систему менеджменту, націлену на мінімізацію ризиків банку та підвищення ефективності його міжнародної діяльності.

Функція відділу контролінгу має полягати в інформаційному забезпеченні прийняття управлінських рішень у сфері міжнародних валютно-фінансових операцій. Завданнями новоствореного відділу має бути прогнозування ситуації на валютному ринку України та оцінка її впливу на результати ПАТ "КБ "Глобус", виявлення відхилень фактичних показників валютно-фінансових операцій від планових та пошук шляхів для їх корегування відповідно до цілей банку. Окрім цього функцією новоствореного відділу має стати пошук шляхів оптимізації витрат банку при

здійсненні міжнародних валютно-фінансових операцій та максимізації отриманих від них доходів.

Зважаючи на нестабільність на валютному ринку України, за результатами роботи нового відділу ПАТ "КБ "Глобус" раз на квартал має готуватися звіт, у якому міститиметься аналіз ситуації на валютному ринку та напрями розвитку міжнародних операцій банку з метою мінімізації негативного впливу ринку на ефективність його діяльності.

Окрім цього напрямом діяльності відділу стратегічного управління і контролінгу має стати формування планів розвитку міжнародних валютно-фінансових операцій банку. На наш погляд, планування має перетворитися на одну із основних функцій ПАТ КБ "Глобус", оскільки не маючи цільових орієнтирів неможливо якісно здійснювати контроль за діяльністю банку і, відповідно, вносити коригуючі зміни у стратегію розвитку.

Метою створення системи стратегічного планування і контролінгу ПАТ "КБ "Глобус" — запровадження та розвиток нових банківських продуктів, реалізація яких сприятиме збільшенню обсягів міжнародних валютно-фінансових операцій та зростанню їх ефективності.

На наш погляд, логіка діяльності новоствореного підрозділу має бути саме такою, оскільки усі визначені вище напрями - формування стратегічного мислення працівників, зайнятих у міжнародній діяльності банку, створення передумов для активізації використання валютних продуктів банку клієнтами, створення інфраструктури для міжнародних валютно-фінансових операцій, вдосконалення кадрової політики у контексті взаємозв'язку цілей банку та персоналу та формування системи постійного моніторингу ринку та корегування процесу управління валютними операціями – мають однаково важливе значення для успішного здійснення ПАТ "КБ "глобус" міжнародних валютно-фінансових операцій.

Важливу роль у процесі вдосконалення організаційних передумов здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій банку має відігравати формування у працівників стратегічного мислення.

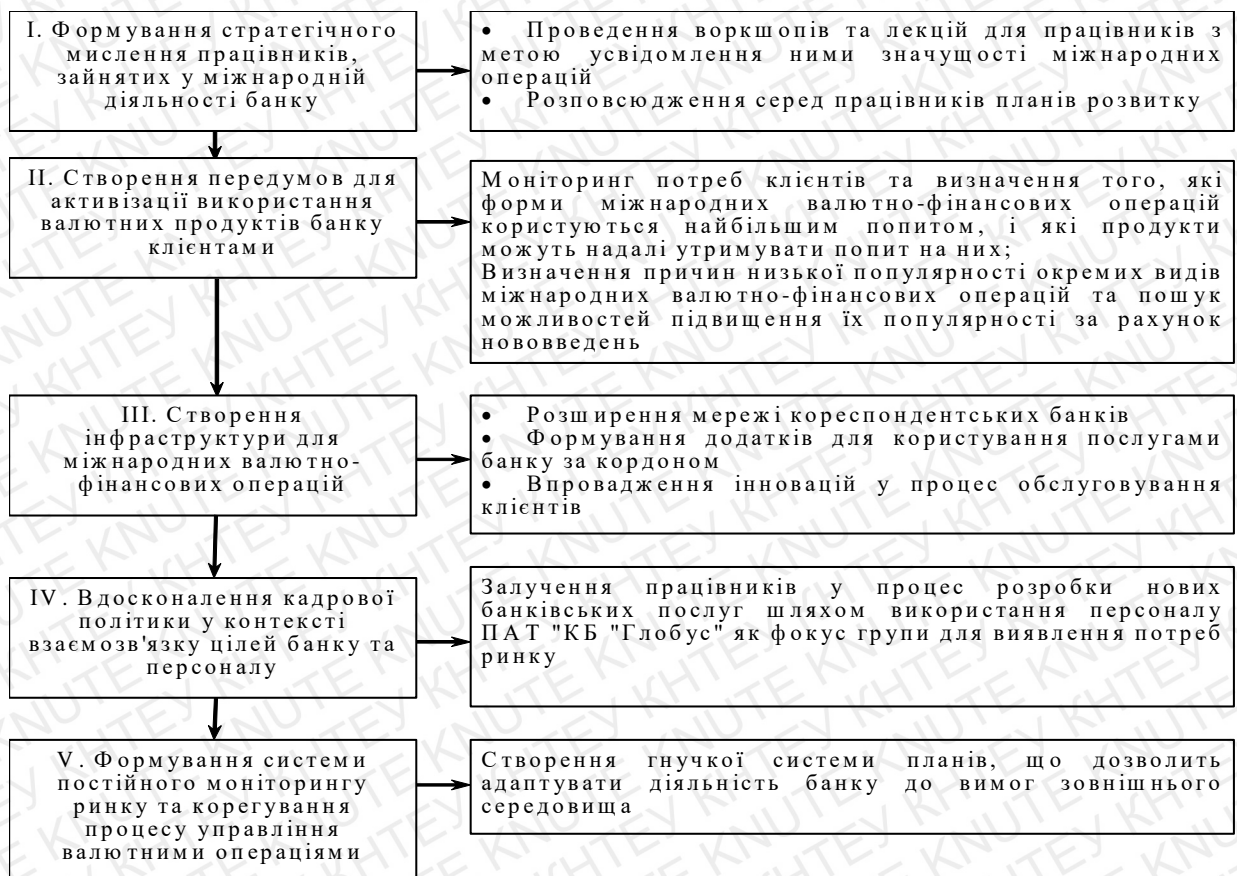

Рис. 3.1. Логіка організації діяльності відділу стратегічного планування і контролю міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КБ "Глобус"

Лише за умови націленості усіх учасників процесу надання банківських послуг на результат можливим буде оптимізація фінансових потоків та покращення результатів. При цьому важливо, щоб працівники ПАТ "КБ "Глобус" розуміли, яку саме мету має банк у сфері міжнародних валютно-фінансових операцій, оскільки їх здійснення відрізняється від здійснення операцій на внутрішньому ринку і вимагає взаємодії з численними зарубіжними партнерами, у відносинах із якими важливо відстоювати спільну позицію.

Відділ стратегічного управління і контролінгу міжнародних валютно-фінансових операцій не повинен самостійно визначати пріоритети банку, проте має виступати координуючою ланкою для керівництво та профільних підрозділів для досягнення ними консенсусу у цій сфері. Це відділ має

узагальнювати бачення усіх стоні, пропонувати їм концепцію розвитку міжнародних операцій та вносити зміни після опрацювання цього документу.

Після того, як концепція розвитку міжнародних валютно-фінансових операцій буде сформована, на новостворений підрозділ має бути також покладено завдання роботи з персоналом – необхідним буде організування воркшопів та лекцій щодо вектору розвитку банку, при чому такі заходи також повинні проводитися не власне зазначеним підрозділом, а у співпраці з іншими підрозділами, які можуть більш предметно пояснити специфіку здійснення ПАТ "КБ "Глобус" міжнародних валютно-фінансових операцій та вплив на них зовнішнього середовища.

Зважаючи на те, що однією з функцій нового підрозділу буде аналіз тенденцій розвитку валютного ринку України, необхідним буде проведення регулярних лекцій про тренди розвитку валютного ринку та умови, які вони формують для комерційних банків та їх клієнтів, для тих, хто зможе використовувати цю діяльність у процесі виконання своїх функцій.

Просвітницька діяльність має сприяти формуванню у працівників ПАТ "КБ "Глобус" стратегічного мислення, що сприятиме підвищенню якості здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій у банку.

Наступним завданням відділу стратегічного управління та контролінгу міжнародних валютно-фінансових операцій має стати пошук нових можливостей задовольняти потреби споживачів у міжнародних валютно-фінансових операцій. Мова йде про формування ідей для нових банківських продуктів, які є інноваційними на ринку України.

Одним із завдань відділу має бути робота над пропозиціями щодо створення нових банківських продуктів, створення яких сприятиме посиленню позицій ПАТ "КБ "Глобус" на сегменті міжнародних валютно-фінансових операцій. До таких пропозицій можуть належати нові типи карткових рахунків, технологічні рішення, нові підходи до організації роботи служби підтримки тощо.

Відділ стратегічного управління та контролінгу міжнародних валютно-фінансових операцій має формувати концепцію нового продукту, відповідаючи на такі питання: загальна характеристика нового продукту, сфера нововведення, як працюватиме новий продукт та що його впровадження дасть клієнті.

Усі надані пропозицію будуть опрацьовуватися робочими групами, після чого найкращі з них будуть впровадженні у діяльність банку. Такий "мозковий штурм", націлений на вдосконалення процесу надання міжнародних валютно-фінансових послуг сприятиме поступовому наближенню банку до вимог потенційних клієнтів.

Для підвищення рівня залучення працівників ПАТ "КБ "Глобус" у процес організаційних змін, працівникам новоствореного відділу доцільно залучати їх в опитування, які стосуються вдосконалення обслуговування банком міжнародних валютно-фінансових операцій фізичних осіб.

Приватний сектор наразі є активним суб'єктом міжнародних валютно-фінансових операцій, що пов'язано з фактором заробітчанства українців за кодоном, а також динамічним розвитком міжнародного туризму.

Зважаючи на те, що працівники ПрАТ "КБ "Глобус" належать до тієї групи населення, яка може виїздити за кордон, та здійснювати оплату продукції в Інтернеті в іноземній валюті, їх думка може використовуватися при формуванні пропозицій для вдосконалення міжнародних валютно-фінансових операцій. Таким чином, залучення персоналу банку до процесу розробки нових банківських продуктів може водночас сприяти підвищенню свідомості працівників, а також розширенню номенклатури надаваних сервісів.

Досягненню представлених вище цілей сприятиме також надання працівникам банку можливості тестувати нові продукти до того, як вони стануть доступними широкому колу клієнтів. Це сприятиме тому, що персонал банку буде більш лояльна ставитися до місця роботи, що завжди справляє позитивний вплив на діяльність банку.

Важливою функцією нового підрозділу ПАТ "КБ "Глобус" має стати формування пропозицій стосовно вдосконалення інфраструктури здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій. Мова йде про розширення мережі кореспондентських банків, оскільки нині їх кількість не в повній мірі відповідає потребам банку, а також формування ефективної взаємодії між банком та клієнтами, а також клієнтами між собою, у тому числі при здійсненні операцій з іноземною валютою.

Працівникам відділу стратегічного управління і контролю міжнародних валютно-фінансових операцій необхідно буде проаналізувати статистику здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій підприємства на нинішньому етапі, а також розглянути, які країни є основними центрами тяжіння українських туристів та українських мігрантів, після чого розробити пропозиції стосовно проведення переговорів низкою банків, розміщеними у цих країнах, які можуть виступати банками-кореспондентами ПАТ "КБ "Глобус". Особливу увагу доцільно звернути на ті банки, які не мають банків-кореспондентів в Україні, - для них пропозиція ПАТ "КБ "Глобус" буде найбільш цікавою.

Також позитивно на розвитку міжнародних валютно-фінансових операцій має позначитися вдосконалення систем для взаємодії між банком та клієнтом. Доцільним, на наш погляд, є укладання договорів з одним із провайдерів мобільного зв'язку для безкоштовних дзвінків на гарячу лінію банку у роумінгу, а також створення онлайн-платформ, які дозволяють забезпечити комунікацію між банком та клієнтом у режимі реального часу. Також істотно збільшить обсяги міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КБ "Глобус" можливість для його клієнтів здійснювати "р-2-р" перекази в іноземній валюті. Наразі банки України не здійснюють таких операцій, хоча попит на них на ринку існує. Зрозуміло, для здійснення таких операцій банку необхідно буде стягувати комісію для покриття витрат, пов'язаних з конвертацією валюти, а також для отримання прибутків, проте така послуга все-одно буде користуватися попитом на ринку, зважаючи на те,

що вона значно скоротить витрати часу на здійснення операцій з іноземною валютою.

Наразі для здійснення розрахунків за кордоном доцільно також укласти договір з корпорацією Apple щодо використання системи Apple Pay. Apple Pay — система мобільних платежів від корпорації Apple, що була представлена 9 вересня 2014 року. З використанням цієї системи користувачі гаджетів компанії Apple можуть оплачувати покупки за технологією NFC в поєднанні з Apple Wallet та Touch ID, а також здійснювати оплату в Інтернеті.

З використанням Apple Pay можна здійснювати розрахунки у багатьох закладах за кордоном, у тому числі і в громадському транспорті, музеях тощо. Таким чином, користувачі такої системи можуть уникнути черг, що стимулюватиме їх використовувати саме Apple Pay, а не інші форми платежу.

Загалом, креслені нами напрямки передбачають, що новий відділ у першу чергу виконуватиме обов'язки координації діяльності інших підрозділів у сфері управління міжнародними валютно-фінансовими операціями, а також генеруватиме ідеї для розвитку цього напрямку діяльності банку. Зазначений підрозділ також повинен буде працювати з негативною реакцією працівників банку на зміни, оскільки вони неминуче викликатимуть незадоволення серед того персоналу, що працюватиме у банку протягом тривалого часу.

Новий підрозділ виконуватиме функції координаційного центру, який забезпечить найвищу якість співпраці між структурними підрозділами банку щодо розвитку міжнародних валютно-фінансових операцій. При цьому до сфер діяльності, на які ПрАТ "КБ "Глобус" доцільно звернути увагу, належать:

- проведення аналізу валютного ринку та інформування працівників профільних підрозділів стосовно того, як ситуація на ньому вплине на умови здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій;

- здійснення стратегічного планування міжнародних валютно-фінансових операцій, оцінки фактичних показників від планових, виявлення причин та адаптації стратегії до умов зовнішнього середовища;
- розробка пропозицій стосовно нових банківських продуктів, які сприятимуть збільшенню обсягів міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КБ "Глобус";
- залучення працівників банку у процес розробки та тестування нових банківських продуктів у якості фокус-групи;
- робота над вдосконаленням інфраструктури обслуговування міжнародних валютно-фінансових операцій, зокрема: підготовка переліку банків-партнерів для відкриття кореспондентських рахунків; створення додатку для смартфонів/системи онлайн банкінгу, яка дозволить здійснювати р-2-р операції в іноземній валюті; укладання угоди з корпорацією Apple щодо використання системи Apple Pay; укладання угод з оператором мобільного зв'язку стосовно безкоштовних дзвінків у службу підтримки банку у роумінгу (рис. 3.2).

Сфери діяльності відділу стратегічного управління і контролю міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ

Рис. 3.2. Сфери діяльності відділу стратегічного управління і контролінгу міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ КБ «Глобус»

На наш погляд, створення нового структурного підрозділу, на який буде покладено розглянуті функції, сприятиме посиленню у банку орієнтації на здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій. Це, в свою чергу, створить можливості для формування конкурентних переваг на міжнародному сегменті і позитивно позначиться на фінансових результатах банку.

3.2. Розробка комплексу заходів щодо підвищення ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ГЛОБУС"

У попередньому розділі нами було окреслено напрями вдосконалення організаційних передумов здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій, у процесі чого акцентовано увагу на окремих заходах, які необхідно реалізувати у ході цих організаційних змін. У першу чергу нами було обґрунтовано доцільність створення на підприємстві нового відділу, який відповідатиме за розвиток міжнародних валютно-фінансових операцій.

Ця вимога обґрунтована тим, що ті працівники, які безпосередньо займаються міжнародними валютно-фінансовими операціями, надмірно занурені у виконання повсякденних обов'язків, і не мають можливості відволікатися на формування нових напрямів розвитку цієї сфери. Вище керівництво банку дивиться на усі проблеми з глобальної позиції, не вдаючись у деталі, у той час як обґрунтування векторів розвитку міжнародних валютно-фінансових операцій вимагає саме знаходження конкретних заходів, впровадження яких призведе до підвищення їх ефективності.

Формуючи новий структурний підрозділ, необхідно ретельно обирати персонал, оскільки, з одного боку, нові працівники повинні мати необхідні знання та досвід у сфері здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій, а з іншого боку – мати креативне мислення та здатність розробляти життєздатні пропозиції щодо вдосконалення діяльності банку.

На наш погляд, необхідним є прийняття на роботу 5-ти нових співробітників, при чому поряд з досвідом роботи у сфері здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій один з працівників має мати досвід роботи у сфері проектного управління, один – базові знання ІТ, ще один – юридичну освіту. Формування такої команди дозволить гарантувати якісну роботу команди та наявність у неї усіх необхідних компетенцій для прийняття відповідних рішень.

Процес відбору персоналу, зважаючи на ті вимоги, які були представлені вище, може бути достатньо тривалим, втім пошук працівників, які будуть володіти саме тими характеристиками, що були нами окреслені, є передумовою забезпечення високої ефективності реалізації подальших вдосконалень.

Заробітна плата нових працівників не повинна суттєво відрізнятись від заробітної плати фахівців на аналогічних посадах в інших структурних підрозділах, оскільки у протилежному випадку це може викликати негативну реакцію у колективі, що знизить ефективність впровадження заходів.

Наступним заходом, що має бути реалізований у ПАТ "КБ "Глобус" є здійснення аналізу тенденцій розвитку валютного ринку, а також інформування про результати аналізу працівників. Наразі аналіз валютного ринку працівниками банку здійснюється, проте ця функція не здійснюється системно і не має прямого впливу на міжнародні валютно-фінансові операції. Проте важливим є здійснення такого аналізу саме з точки зору впливу ситуації на валютному ринку на ефективність операцій банку.

Окрім цього, переважна частина працівників, які повинні враховувати у практичній діяльності результати аналізу тенденцій розвитку ринку, на

практиці не знайомляться з ними, або ж знайомляться поверхово, що має бути змінено за умови орієнтації банку на вдосконалення міжнародних валютно-фінансових операцій. З огляду на це, логічним є проведення регулярних воркшопів/дискусій, на яких працівники відділу управління та контролінгу міжнародних валютно-фінансових операцій тезисно викладатимуть основні результати дослідження. Необхідно також відзначити, що працівники відділу управління та контролінгу міжнародних валютно-фінансових операцій мають також здійснювати оцінку впливу тих чи інших факторів зовнішнього середовища на показники діяльності банку.

Ще одним заходом, який доцільно впровадити у практику ПАТ "КБ "Глобус", є здійснення працівниками відділу управління та контролінгу міжнародних валютно-фінансових операцій їх планування розвитку. На нинішньому етапі ПАТ "КБ "Глобус" необхідно відійти від несистемного і невиваженого здійснення міжнародних валютних операцій. Необхідно сформулювати чітке бачення, який вплив міжнародних валютно-фінансових операцій на результати роботи банку очікуються, яким чином такий вплив може бути забезпечений, які напрями діяльності необхідно посилити та які існуючі проблеми треба вирішити. Маючи чітке бачення того, навіщо у діяльність підприємства мають впроваджуватися дії, працівникам банку буде легке зрозуміти, які саме заходи мають бути реалізовані.

Окрім цього, за умови існування планів ПАТ "КБ "Глобус" матиме можливість моніторити, чи у вірному напрямі здійснюється його розвиток. Якщо з кожним періодом відбуватиметься наближення до цільових показників, то сформований комплекс заходів можна буде вважати ефективним, тоді як відсутність кореляції між плановими та фактичними показниками буде виступати індикатором хибності обраних заходів.

Заходи за двома наступними напрямками вдосконалення міжнародних валютно-фінансових операцій мають розглядатися у комплексі, оскільки вони є взаємодоповнюючими. Мова йде про розробку нових банківських продуктів та залучення до цього процесу працівників підприємства.

За умови реалізації цієї пропозиції на першому етапі працівникам відділу управління та контролінгу міжнародних валютно-фінансових операцій необхідно сформувати анкету, до якої будуть внесені питання, пов'язані з тим, яких саме послуг у сфері операцій з іноземною валютою бракує на ринку України.

Питання анкети повинні містити додаткові питання, які дозволять виявити, чи має працівник концепцію вирішення визначеної ним проблеми, а також уточнити деталі, що дозволить більш чітко ознайомитися з потребами клієнтів. У результаті працівники відділу управління та контролінгу міжнародних валютно-фінансових операцій матимуть вибірку ідей, які після їх доопрацювання можуть перетворитися на пропозиції для керівництва.

Рис. 3.3. Алгоритм проведення відбору пропозицій щодо вдосконалення міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ «КБ «Глобус»

Ті пропозиції, які вимагають технічної підтримку, мають бути проаналізовані працівником ІТ-відділу на предмет наявності у банку в Україні технічних можливостей для відповідних нововведень. Після цього етапу аналізу усі обрані пропозиції мають бути обговорені робочою групою та серед них обрані ті, які можна імплементувати у практичну діяльність ПАТ "КБ "Глобус" (рис. 3.3).

На другому етапі юрист має здійснити відповідність наданих пропозицій законодавству України: ті ідеї, які не можуть бути реалізовані внаслідок регуляторних обмежень мають бути відсортовані, проте найкращі з них повинні бути взяті до уваги на випадок зміни регуляторного поля.

Відзначимо, що до вибірки проектів мають бути включені не лише ті, які були запропоновані працівниками інших підрозділі ПАТ "КБ "Глобус", але також ті, які будуть сформовані всередині відділу – ці ідею мають розглядатися як рівнозначні та проходити усі процедури відбору.

Одним з найважливіших напрямів розвитку міжнародних валютно-фінансових операцій є вдосконалення інфраструктури для їх здійснення. Мова у даному випадку іде про створення системи підтримки проведення міжнародних валютно-фінансових операцій як у сфері "client – bank", так і у сфері "bank – partner".

Першим завданням ПАТ "КБ "Глобус" є розширення партнерської мережі, і, зокрема, збільшення кількості банків-контрагентів. Така вимога пов'язана з тим, що наявність лише двох контрагентів спричиняє зростання витрат на проведення міжнародних операцій, а також збільшує час на обслуговування операцій, що спричиняє незручності для підприємств та

обумовлює втрату клієнтів за необхідності проведення операцій у короткі строки.

Особливу увагу ПАТ "КБ "Глобус" доцільно зосередити на тих країнах, з якими активно співпрацюють вітчизняні компанії, зокрема: країни ЄС, Китай, Об'єднані Арабські Емірати. Працівникам відділу необхідно сформувати перелік банків, з якими можуть бути укладені договори про кореспондентські рахунки, який потім має бути опрацьований профільними підрозділами.

Ще одним заходом, який доцільно ініціювати у ПАТ "КБ "Глобус" є створення додатку для смартфонів. Однією з причин високою популярності ПАТ "КБ "Приватбанк" серед клієнтів є якісний мобільний банкінг, що дозволяє оперативно здійснювати перекази та оплату товарів і послуг. Аналогічні сервіси має надавати і досліджуваний банк.

Зважаючи на те, що наші рекомендації націлені на розвиток міжнародних валютно-фінансових операцій, однією з особливостей додатку ПАТ "КБ "Глобус" має стати надання клієнтам банку можливостей швидко та зручно здійснювати переказ іноземної валюти.

Наразі переказ іноземної валюти є дорогою операцією, навіть якщо він здійснюється через відділення банку. Тому введення комісії, яка покриє витрати банку на здійснення таких операцій, не можна вважати перешкодою на шляху імплементації цієї пропозиції. Комісія також існує за умови здійснення грошових переказів через міжнародні платіжні системи, при чому у такому випадку отримання грошей пов'язане з більш складними процедурами аніж за умови використання платіжних карток. За виникнення у клієнтів необхідності швидко переказати фінансові ресурси за кордон розмір комісії не буде чинником, який впливатиме на прийняття рішення про проведення операції, таким чином впровадження наданої нами рекомендації сприятиме підвищенню попиту на послуги банку.

До розробки концепції мобільного додатку ПАТ «КБ «Глобус» доцільно також залучити працівників банку: для цього може бути

використано анкетування чи онлайн опитування персоналу. При цьому важливо, щоб участь у цих ініціативах не була примусовою – найбільш ефективним буде стимулювання участі охочих на добровільних засадах.

Розробка мобільного додатку має бути покладена на працівників IT-відділу банку, який є достатньо потужним. При цьому ніхто не вимагає розробки положення у короткі строки, оскільки необхідно забезпечити максимальну зручність та безпеку здійснення операцій з його використанням. Таким чином, у якості часового орієнтиру можна визначити грудень 2019 р. – до цього моменту має запрацювати тестова версія додатку.

Паралельно з формуванням додатку доцільно також створити клієнт-директорію на сайті. Особисті кабінети споживачів мають надавати користувачам ті самі можливості, що і мобільний додаток – за таких умов користувачі зможуть скористатися послугами онлайн банкінгу також з онлайн комп'ютерів.

Надані нами рекомендації націлені на збільшення обсягів міжнародних валютно-фінансових операцій за рахунок обслуговування фізичних осіб, оскільки посилення позицій на цьому сегменті нам видається більш реальним. Наразі досить проблематично стимулювати крупних клієнтів, які на постійній основі здійснюють міжнародні розрахунки, до зміни банку. Так само неможливо стимулювати існуючих клієнтів збільшувати кількістю міжнародних операцій. Натомість фізичні особи є більш гнучкими, таким чином за умови покращення сервісів їх кількість може істотно збільшитися. Поряд із цим фізичні особи, які виїздять за кордон, є активними учасниками міжнародних операцій в іноземній валюті.

Нові інструменти роботи з клієнтами, на розробку яких банку доцільно звернути увагу, також можуть використовуватися фізичними особами, які здійснюють підприємницьку діяльність – обсяги їх міжнародних транзакцій порівняно з великими підприємствами є незначними, проте такі операції зазвичай є регулярними.

Ще одним заходом, який можна розглядати як додатковий до попередніх, є укладання договору з корпорацією Apple щодо надання клієнтам ПАТ «КБ «Глобус» можливості користуватися системою «Apple Pay». Найбільшою перевагою цієї системи є те, що вона є безконтактною, тобто може використовуватися при розрахунках за кордоном замість картки (у випадку її пошкодження, втрати, чи відсутності у місці здійснення оплати терміналу, який зчитує контактні картки).

Зважаючи на те, що корпорація Apple має намір подальшого розвитку на фінансовому ринку України, процес приєднання до числа банків-партнерів не повинен вимагати від ПАТ «КБ «Глобус» значних зусиль. При цьому цей захід може стати додатковою конкурентною перевагою на споживчому ринку.

Останнім заходом, який, на наш погляд, доцільно імплементувати, є укладання договору з одним із операторів мобільного зв'язку про безкоштовні дзвінки клієнтів банку у службу підтримки у роумінгу. ПАТ «КБ «Глобус» доцільно обрати одну компанію-партнера, оскільки відсутність альтернатив стимулюватиме клієнтів банку купувати картку оператора-партнера, щоб мінімізувати потенційні витрати. Таким чином, за умови такої співпраці ПАТ «КБ «Глобус» отримає додатковий інструмент приваблення клієнтів, а оператор-партнер – можливість збільшити абонентську базу.

Перелік заходів, неведених нами у роботі, не є вичерпним, що ще раз вказує на необхідність залучення усіх працівників банку до процесу пошуку нових ідей. Водночас впровадження наших пропозицій дозволить ПАТ «КБ «Глобус» посилити позиції на ринку, що є необхідним за умови орієнтації на перспективу.

Посилення позицій на сегменті обслуговування фізичних осіб дозволить банку покращити свій імідж, що, в результаті, дозволить привернути до себе увагу корпоративних клієнтів. А закріплення на ринку обслуговування міжнародних валютно-фінансових операцій дозволить ПАТ

«КБ «Глобус» використовувати стратегію нішера, що може забезпечити високі фінансові результати і стабільний ріст.

На наш погляд, для підвищення ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ «КБ «Глобус» потребує одночасного впровадження організаційних змін та змін у сфері роботи з клієнтами, при цьому важливим є ґрунтовний підхід до імплементації нововведень, а не впровадження змін заради змін.

Поряд із використанням досвіду працівників, які працюють у банку протягом тривалого періоду, необхідно також залучити кадри, що мають відповідний бекґраунд, проте можуть поглянути на роботу банку неупереджено, без внутрішнього опору змінам, креативно та ініціативно. Таке поєднання, на нашу думку, сприятиме формування оптимальної для досягнення цілей ПАТ «КБ «Глобус» стратегії.

Зважаючи на те, що ПАТ КБ «Глобус» наразі не належить до найбільш популярних банків України, необхідним є закріплення його позицій на конкретному сегменті, у якому він зможе стати лідером. Зважаючи на те, що кількість міжнародних операцій банків з огляду на тенденції розвитку української економіки протягом наступних років матиме тенденцію до зростання, підтримка міжнародних валютних операцій юридичних та фізичних осіб може стати тією сферою, на якій спеціалізуватиметься банк. Впровадження наданих нами рекомендацій дозволить істотно розширити асортимент послуг, які пропонуються у цій сфері, що забезпечить максимальний комфорт для клієнтів банку. Поступовий перехід до інноваційних технологій обслуговування клієнтів та впровадження рішень, що використовуються у провідних банках, дозволить ПАТ КБ «Глобус» покращити ринкові позиції і підвищити обсяги прибутків.

3.3. Прогнозна оцінка запропонованих заходів

Важливим інструментом трансформації векторів розвитку банку є прогнозування результатів його діяльності. Цей процес дозволяє визначити, якими будуть результати діяльності за умови зміни тих чи інших факторів, понесення додаткових витрат ч впровадження нових видів діяльності, від яких може бути отримано дохід.

Прогнозування можна розглядати як процес визначення контрольних точок, за якими можна оцінювати якість реалізації нововведень та необхідність зміни напрямів діяльності банку.

У процесі прогнозування показників діяльності суб'єктів бізнесу за умови впровадження у їх діяльність нововведень, доцільним є розрахунок одночасно декількох варіантів, які описуватимуть можливі фінансові результати банку за умови незмінності підходів до діяльності банку, за умови зростання витрат, яке на супроводжуватиметься зростанням доходів, за умови випередження темпів зростання доходів темпів зростання витрат, за умови пропорційного збільшення доходів і видатків. Використання такого підходу дозволить спрогнозувати, якими можуть бути фінансові результати банку за найкращого та найгіршого підходів, а також виявити, чи є доцільність впроваджувати надані рекомендації, тобто чи істотною буде різниця між фінансовими результатами за умови впровадження заходів та без.

Використовуючи прогнозування для обґрунтування доцільності впровадження наданих рекомендацій у діяльність ПАТ КБ «Глобус», на першому етапі нами було проведено розрахунок фінансових результатів банку за умови, якщо тенденції попередніх періодів буде збережено. Проведені розрахунки показали, що процентні доходи та процентні витрати банку будуть зростати протягом наступних років на постійній основі, при цьому зростання видатків буде більш швидким (темп їх збільшення за попередні періоди склав 1,24, при тому, що доходи зростали у середньому усього на 12% щороку), таким чином до 2021 року чистий процентний збиток

банку складе 74081 тис. грн., хоча суттєве погіршення результатів операцій матиме місце уже у 2020 р (табл. 3.1).

За умови збереження існуючих тенденцій протягом найближчих трьох років спостерігатиметься зменшення чистого процентного доходу після створення резерву під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів та коштів в інших банках до 26732 тис. грн., тобто більше ніж у 2 рази порівняно з 2017 р. Натомість відбудеться зростання чистого комісійного доходу до 710178 тис. грн., що справить позитивний вплив на фінансові результати ПАТ КБ «Глобус».

Таблиця 3.1

Прогнозні фінансові результати ПАТ КБ «Глобус» за умови збереження тенденцій попередніх років, тис. грн.

Стаття доходів/витрат	Факт	Попередні дані	Прогноз			Абсолютне відхилення				
	2017	2018	2019	2020	2021	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2021/ 2017
Процентні доходи	245582	276449	311196	350310	394341	30867	34747	39114	44031	148759
Процентні витрати	196448	244115	303349	376955	468422	47667	59234	73606	91467	271974
Чистий процентний дохід	49134	32334	7847	-26645	-74081	-16800	-24487	-34492	-47436	-123215
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках	6632	2926	1291	570	251	-3706	-1635	-721	-318	-6381
Чистий процентний дохід після створення резерву під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках	55766	46402	38610	32127	26732	-9364	-7792	-6483	-5395	-29034
Комісійні доходи	129599	198286	303378	464169	710178	68687	105092	160790	246009	580579
Комісійні витрати	8150	10601	13790	17937	23332	2451	3188	4147	5395	15182
Чистий комісійний дохід	121449	269347	337337	452283	639749	147898	67990	114946	187466	518300
Результат від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються через прибуток або збиток	-5787	-4683	-3789	-3066	-2481	1104	894	723	585	3306
Результат від переоцінки інших фінансових інструментів, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки через прибутки або збитки	-4852	-112	-3	0	0	4740	110	3	0	4852
Результат від операцій з іноземною валютою	85970	88461	91024	93662	96376	2491	2563	2638	2714	10406
Результат від переоцінки іноземної валюти	-3371	-4715	-6595	-9225	-12904	-1344	-1880	-2630	-3679	-9533
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів	-348	-16	-1	0	0	332	15	1	0	348
Чисте (збільшення) зменшення резервів за зобов'язаннями	-3755	-5557	-8224	-12172	-18013	-1802	-2667	-3947	-5842	-14258
Інші операційні доходи	19599	24499	30623	38279	47849	4900	6125	7656	9570	28250
Адміністративні та інші операційні витрати	-258140	-341777	-452513	-599128	-793245	-83637	-110736	-146614	-194117	-535105
Прибуток/(збиток) до оподаткування	6531	25447	-12140	-39366	-42669	18916	-37587	-27225	-3303	-49200
Вигоди на податок на прибуток	19874	4580	0	0	0	-15294	-4580	0	0	-19874
Прибуток/(збиток) за рік	26405	20867	-12140	-39366	-42669	-5538	-33007	-27225	-3303	-69074

За збереження тенденцій попередніх років відбудеться також покращення результатів від операцій з іноземною валютою, хоча темп такого зростання буде незначним. Натомість відбудеться погіршення результатів від переоцінки іноземної валюти, що вказує на доцільність посилення уваги до цього процесу у банку. За збереження існуючих тенденцій можна очікувати на зростання інших операційних доходів у середньому на 25% на рік, таким чином до 2021 р. вони складуть 47849 тис. грн. Адміністративні та інші витрати, які є однією з ключових статей видатків, також збільшаться і досягнуть до 2021 р. 793245 тис. грн. Таким чином, починаючи з 2019 р. банк може стати збитковим, і до 2021 р. обсяг збитку може скласти 42669 тис. грн. Такий результат не є гарантованим, і скорочення лише адміністративних видатків може призвести до суттєвого покращення результату за рік. Втім, якщо жодні коригуючі дії банком не здійснюватимуться, то тенденції зміни фінансових результатів будуть невтішними.

Впровадження наданих нами пропозицій вимагатиме від банку фінансових ресурсів, що призведе до зростання витрат. Так, у першу чергу відбудеться зростання адміністративних та інших операційних витрат, оскільки імплементація наданих нами рекомендацій вимагатиме збільшення оплати праці (оскільки у банку буде створено новий відділ), фінансування процесу формування ІТ-системи тощо). У 2021 р. за нашим прогнозом адміністративні витрати банку складуть 872569 тис. грн., що на 79324 тис. грн. більше ніж за умови незмінності стратегії здійснення валютно-фінансових операцій.

За умови впровадження Apple Pay зростуть також комісійні витрати (щонайменше на 1-2%), таким чином при найбільш песимістичному підході їх обсяг складе до 2021 р. 477790 тис. грн (табл. 3.2).

Також за умови впровадження наданих пропозицій відбудеться зростання валютних витрат, що призведе до погіршення результату від операцій з іноземною валютою – у середньому відхилення може скласти 7-8%, таким чином до 2021 р. ПАТ КБ «Глобус» може отримати усього 90594 тис. грн. від операцій з іноземною валютою.

Таблиця 3.2

Прогнозні фінансові результати ПАТ КБ «Глобус» за умови негативної реакції клієнтів на зміни, тис. грн.

Стаття доходів/витрат	Факт	Попередні дані	Прогноз			Абсолютне відхилення				
	2017	2018	2019	2020	2021	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2021/ 2017
Процентні доходи	245582	276449	311196	350310	394341	30867	34747	39114	44031	148759
Процентні витрати	196448	244115	309416	384494	477790	47667	65301	75079	93296	281342
Чистий процентний дохід	49134	32334	1780	-34184	-83449	-16800	-30554	-35964	-49265	-132583
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках	6632	2926	1291	570	251	-3706	-1635	-721	-318	-6381
Чистий процентний дохід після створення резерву під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках	55766	46402	38610	32127	26732	-9364	-7792	-6483	-5395	-29034
Комісійні доходи	129599	198286	303378	464169	710178	68687	105092	160790	246009	580579
Комісійні витрати	8150	10601	13790	17937	23332	2451	3188	4147	5395	15182
Чистий комісійний дохід	121449	269347	331270	444744	630380	147898	61923	113474	185636	508931
Результат від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються через прибуток або збиток	-5787	-4683	-3789	-3066	-2481	1104	894	723	585	3306
Результат від переоцінки інших фінансових інструментів, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки через прибутки або збитки	-4852	-112	-3	0	0	4740	110	3	0	4852
Результат від операцій з іноземною валютою	85970	88461	85563	88042	90594	2491	-2898	2479	2551	4624
Результат від переоцінки іноземної валюти	-3371	-4715	-6595	-9225	-12904	-1344	-1880	-2630	-3679	-9533
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів	-348	-16	-1	0	0	332	15	1	0	348
Чисте (збільшення) зменшення резервів за зобов'язаннями	-3755	-5557	-8224	-12172	-18013	-1802	-2667	-3947	-5842	-14258
Інші операційні доходи	19599	24499	30623	38279	47849	4900	6125	7656	9570	28250
Адміністративні та інші операційні витрати	-258140	-341777	-497765	-659040	-872569	-83637	-155987	-161276	-213529	-614429
Прибуток/(збиток) до оподаткування	6531	25447	-68920	-112437	-137144	18916	-94367	-43517	-24707	-143675
Вигоди на податок на прибуток	19874	4580	0	0	0	-15294	-4580	0	0	-19874
Прибуток/(збиток) за рік	26405	20867	-68920	-112437	-137144	-5538	-89787	-43517	-24707	-163549

З огляду на те, що за цим сценарієм передбачається лише зростання витрат без відповідного збільшення доходів, то порівняно з попереднім варіантом обсяги збитків банку будуть значно вищими і до 2021 р. складуть 137144 тис. грн.

Вірогідність за 3 роки отримати збитки у такому обсязі свідчить, що ПАТ КБ «Глобус» необхідно визначити для себе, що якщо у 2019 р. обсяги витрат суттєво перевищуватимуть обсяги доходів і збитки будуть наближатися до 68920 тис. грн., доцільним буде перегляд сформованої стратегії для недопущення суттєвого погіршення фінансових результатів.

Поряд з негативним для банку сценарієм нами було також сформовано позитивний, що передбачає зростання як витрат, так і доходів ПАТ КБ «Глобус». Такий варіант передбачає, що клієнти банку з ентузіазмом відреагують на запропоновані нововведення, активно ними користуючись. За таких умов процентні доходи банку у 2021 р. складуть 567851 тис. грн., комісійні доходи збільшаться до 760743 тис. грн., результат від операцій з іноземною валютою за рахунок збільшення доходів у цій сфері складе 148718 тис. грн (табл. 3.3).

За умови справдження такого прогнозу очікуємо, що починаючи з 2019 р. банк буде прибутковим, хоча, порівняно з 2018 р., з огляду на те, що на імплементації наданих пропозицій потрібні будуть значні ресурси, у 2019 р. прибуток за рік буде меншим. Втім у 2020 – 2021 рр. матиме місце значне зростання фінансових результатів і до 2021 р. вони можуть досягнути 123654 тис. грн.

У процесі прогнозування нами було також розглянуто варіант, за якого обсяги доходів банку зростуть, проте меншою мірою аніж це потенційно можливо. Тобто лише частина клієнтів банку активно користуватиметься новими послугами.

За такого підходу процентні доходи банку у 2021 р. складуть 481096 тис. грн., комісійні доходи – 735461 тис. грн., а прибуток за рік дорівнюватиме 5598 тис. грн (табл. 3.4).

Таблиця 3.3

Прогнозні фінансові результати ПАТ КБ «Глобус» за умови позитивної реакції клієнтів на зміни, тис. грн.

Стаття доходів/витрат	Факт	Попередні дані	Прогноз			Абсолютне відхилення				
	2017	2018	2019	2020	2021	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2021/ 2017
Процентні доходи	245582	276449	373435	504447	567851	30867	96986	131012	63404	322269
Процентні витрати	196448	244115	309416	384494	477790	47667	65301	75079	93296	281342
Чистий процентний дохід	49134	32334	64019	119953	90061	-16800	31686	55933	-29892	40927
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках	6632	2926	1291	570	251	-3706	-1635	-721	-318	-6381
Чистий процентний дохід після створення резерву під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках	55766	46402	38610	32127	26732	-9364	-7792	-6483	-5395	-29034
Комісійні доходи	129599	198286	312480	497218	760743	68687	114193	184738	263525	631144
Комісійні витрати	8150	10601	13790	17937	23332	2451	3188	4147	5395	15182
Чистий комісійний дохід	121449	269347	402611	631929	854455	147898	133263	229319	222526	733006
Результат від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються через прибуток або збиток	-5787	-4683	-3789	-3066	-2481	1104	894	723	585	3306
Результат від переоцінки інших фінансових інструментів, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки через прибутки або збитки	-4852	-112	-3	0	0	4740	110	3	0	4852
Результат від операцій з іноземною валютою	85970	88461	97542	120442	148718	2491	9081	22900	28276	62748
Результат від переоцінки іноземної валюти	-3371	-4715	-6595	-9225	-12904	-1344	-1880	-2630	-3679	-9533
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів	-348	-16	-1	0	0	332	15	1	0	348
Чисте (збільшення) зменшення резервів за зобов'язаннями	-3755	-5557	-8224	-12172	-18013	-1802	-2667	-3947	-5842	-14258
Інші операційні доходи	19599	24499	34298	42873	53591	4900	9800	8575	10718	33992
Адміністративні та інші операційні витрати	-258140	-341777	-497765	-659040	-872569	-83637	-155987	-161276	-213529	-614429
Прибуток/(збиток) до оподаткування	6531	25447	18074	111741	150797	18916	-7373	93667	39056	144266
Вигоди на податок на прибуток	19874	4580	3253	20113	27144	-15294	-1327	16860	7030	7270
Прибуток/(збиток) за рік	26405	20867	14821	91628	123654	-5538	-6046	76807	32026	97249

Прогнозні фінансові результати ПАТ КБ «Глобус» за умови помірної реакції

Стаття доходів/витрат	Факт	Попередні дані	Прогноз			
	2017	2018	2019	2020	2021	2018
Процентні доходи	245582	276449	342316	427379	481096	3086
Процентні витрати	196448	244115	309416	384494	477790	4766
Чистий процентний дохід	49134	32334	32900	42884	3306	-168
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках	6632	2926	1291	570	251	-370
Чистий процентний дохід після створення резерву під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках	55766	46402	38610	32127	26732	-936
Комісійні доходи	129599	198286	307929	480693	735461	6868
Комісійні витрати	8150	10601	13790	17937	23332	245
Чистий комісійний дохід	121449	269347	366940	538337	742418	1478
Результат від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються через прибуток або збиток	-5787	-4683	-3789	-3066	-2481	110
Результат від переоцінки інших фінансових інструментів, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки через прибутки або збитки	-4852	-112	-3	0	0	474
Результат від операцій з іноземною валютою	85970	88461	91552	104242	119656	249
Результат від переоцінки іноземної валюти	-3371	-4715	-6595	-9225	-12904	-134
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів	-348	-16	-1	0	0	332
Чисте (збільшення) зменшення резервів за зобов'язаннями	-3755	-5557	-8224	-12172	-18013	-180
Інші операційні доходи	19599	24499	32461	40576	50720	490
Адміністративні та інші операційні витрати	-258140	-341777	-497765	-659040	-872569	-836
Прибуток/(збиток) до оподаткування	6531	25447	-25423	-348	6827	1891
Вигоди на податок на прибуток	19874	4580	0	0	1229	-152
Прибуток/(збиток) за рік	26405	20867	-25423	-348	5598	-553

Зважаючи на те, що за умови незмінності стратегії діяльності ПАТ КБ «Глобус», збитки будуть нарощуватися банком протягом усього періоду прогнозування, при чому існуватиме тенденція до їх збільшення, можна стверджувати, що тенденція до покращення результатів діяльності та отримання прибутку у 2021 р. вказує на життєздатність наданих рекомендацій.

Після того, як частина наданих рекомендацій буде впроваджена у діяльність банку, менеджери новоствореного відділу матимуть можливість моніторити, які саме інструменти забезпечують максимальні прибутки, які, навпаки, не користуються попитом серед клієнтів і є збитковими для ПАТ КБ «Глобус». Як наслідок має відбуватися корегування сформованої стратегії, що має призвести до суттєвого покращення фінансових результатів навіть за умови спокійної реакції клієнтів на нові послуги.

На наш погляд, для забезпечення розвитку банку, покращення його позицій на ринку та підвищення прибутків впровадження запропонованих нами заходів, а також тих нововведень, які будуть сформовані в результаті роботи відділу стратегічного управління і контролінгу міжнародними валютно-фінансовими операціями, є необхідним, оскільки швидкий розвиток міжнародних відносин обумовлює необхідність такого ж швидкого розвитку фінансової інфраструктури, спроможної забезпечити не лише потреби внутрішнього ринку, але також супровід операцій між різними країнами.

Фізичні особи, на покращення якості обслуговування яких були націлені наші пропозиції, сьогодні стають активними учасниками міжнародних операцій, що свідчить про доцільність концентрації ПАТ «КБ «Глобус» на задоволення потреб саме цієї групи клієнтів. Водночас протягом наступних років аналогічні технології можуть також бути впроваджені у процес обслуговування корпоративного сектору, що сприятиме також укріпленню позицій банку на новому сегменті.

Надані нами рекомендації передбачають розвиток ПАТ КБ «Глобус», що надзвичайно важливо в існуючій ринковій ситуації. Навіть якщо окремі пропозиції на даватимуть банку той рівень дохідності, який планувався на етапі їх впровадження, вони справлять позитивний вплив на імідж банку, його сприйняття клієнтами та конкурентами, що є позитивним результатом та інвестицією у майбутнє.

Висновки до розділу 3

А наш погляд, підвищення ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ КБ «Глобус» вимагає реалізації низки заходів, зокрема: створення нового структурного підрозділу, відповідального за стратегічний розвиток міжнародних валютно-фінансових операцій; проведення аналізу валютного ринку та інформування працівників профільних підрозділів стосовно того, як ситуація на ньому вплине на умови здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій; здійснення стратегічного планування міжнародних валютно-фінансових операцій, оцінки фактичних показників від планових, виявлення причин та адаптації стратегії до умов зовнішнього середовища; розробка пропозицій стосовно нових банківських продуктів, які сприятимуть збільшенню обсягів міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КБ "Глобус; залучення працівників банку у процес розробки та тестування нових банківських продуктів у якості фокус-групи; робота над вдосконаленням інфраструктури обслуговування міжнародних валютно-фінансових операцій, зокрема: підготовка переліку банків-партнерів для відкриття кореспондентських рахунків; створення додатку для смартфонів/системи онлайн банкінгу, яка дозволить здійснювати р-2-р операції в іноземній валюті; укладання угоди з корпорацією Apple щодо використання системи Apple Pay; укладання угод з оператором мобільного зв'язку стосовно безкоштовних дзвінків у службу підтримки банку у роумінгу.

За умови впровадження наданих рекомендацій очікуємо, що починаючи з 2019 р. банк буде прибутковим, хоча, порівняно з 2018 р., з огляду на те, що на імплементації наданих пропозицій потрібні будуть значні ресурси, у 2019 р. прибуток за рік буде меншим. Втім у 2020 – 2021 рр. матиме місце значне зростання фінансових результатів і до 2021 р. вони можуть досягнути 123654 тис. грн. За менш сприятливої реакції клієнтів на нововведення прибуток за рік у 2021 р. дорівнюватиме 5598 тис. грн. Зважаючи на те, що за умови незмінності стратегії діяльності ПАТ КБ «Глобус», збитки будуть нарощуватися банком протягом усього періоду прогнозування, такий прогноз вказує на життєздатність наданих рекомендацій.

ВИСНОВКИ

Міжнародні валютно-фінансові операції є однією з ключових сфер ЗЕД для України, оскільки саме з її розвитком пов'язані можливості українських компаній брати участь у міжнародній торгівлі, науково-технічному обміні, інвестиційних процесах. Саме валютно-фінансові операції є сьогодні основою для розвитку міжнародних відносин країни. Забезпечуючи товарний обмін між країнами, вони створюють підґрунтя для розвитку конкурентоспроможної промисловості, що обумовлює необхідність їх постійного аналізу, регулювання та вдосконалення.

На практиці існує значна кількість форм здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій, які можна поділити на конверсійні операції, операції залучення та розміщення валюти, кореспондентські відносини, ведення валютних рахунків; міжнародні розрахунки та неторгові операції.

Міжнародні валютно-фінансові операції здійснюються із додержанням низки принципів, що сприяє підвищенню їх ефективності. Дотримання ключових принципів валютно-фінансових операцій дозволяє оптимізувати систему їх регулювання та створити передумови для їх вдосконалення.

Ключовим документом, що регулює здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій в Україні, є Декрет Кабінету Міністрів України “Про систему валютного регулювання і валютного контролю”. Цей документ установлює режим здійснення валютних операцій на території України, визначає загальні принципи валютного регулювання, повноваження державних органів і функції банків та інших фінансових установ України в регулюванні валютних операцій, права й обов'язки суб'єктів валютних відносин, порядок здійснення валютного контролю, відповідальність за порушення валютного законодавства.

Поряд з Декретом вагому роль у регулюванні валютно-фінансових операцій відіграє Закон України “Про банки і банківську діяльність”, метою

якого є правове забезпечення стабільного розвитку і діяльності банків в Україні і створення належного конкурентного середовища на фінансовому ринку, забезпечення захисту законних інтересів вкладників і клієнтів банків, створення сприятливих умов для розвитку економіки України та підтримки вітчизняного товаровиробника.

Зазначені нормативно-правові акти формують базис для здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій, оскільки саме ними керуються НБУ при проведенні валютної політики. За умови виникнення питань, які вимагають перегляду валютного законодавства, постановами НБУ затверджуються зміни до Декрету, адаптуючи його до поточної ситуації.

Важливу роль у ефективному здійсненні валютно-фінансових операцій відіграє оцінка їх ефективності. Основними завданнями, які вирішуються на даному етапі є оцінювання діяльності суб'єкта господарської діяльності на валютному ринку, визначення рівня його конкурентоспроможності; діагностування достатності можливостей суб'єкта господарської діяльності для повного та адекватного гарантування обсягів валютних операцій зі ступенем прийнятого ризику і рівнем прибутковості; оцінка рівня валютного ризику, що забезпечується дотриманням установлених нормативів відкритої валютної позиції; оцінка ефективності формування та використання валютних ресурсів; розрахунок показників прибутковості валютних операцій; обґрунтування доцільності здійснення тих чи інших валютних операцій та впровадження нових фінансових інструментів.

ПАТ КБ «Глобус» зареєстрований Національним банком України 29 листопада 2007 року. У березні 2011 року ВАТ КБ «Глобус» було перейменовано у ПАТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС». З моменту заснування банк постійно динамічно розвивається. Регіональна мережа Банку складається з 30 відділень. Станом на 31.12.2017 року ПАТ «КБ «ГЛОБУС» встановлено кореспондентські відносини з 17 банками, 2 із них - банки-нерезиденти (DeutscheBank AG, F/M (Німеччина) та DeutscheBankTrustCompanyAmericas NY (США).

Аналіз фінансової звітності ПАТ «КБ «ГЛОБУС» свідчить, що фінансово-майновий стан ПАТ "КБ "ГЛОБУС" є задовільним, та окрім цього має тенденцію до покращення. Банк нарощує обсяги діяльності, прибутки також мають тенденцію до зростання. Про покращення фінансового стану свідчить також збільшення вартості майна та власного капіталу банку. На наш погляд, для покращення фінансових результатів ПАТ "КБ "ГЛОБУС" банку доцільно оптимізувати витрати та посилювати сильні сторони, зокрема активніше здійснювати операції з іноземною валютою, які для банку є прибутковими.

На нинішньому етапі ПАТ «КБ «ГЛОБУС» має значні проблеми у сфері управління міжнародними валютно-фінансовими операціями, про що свідчить непостійна динаміка коефіцієнта ефективності, а також негативна валютна позиція за основними валютами. Окрім цього, негативні результати мають також операції від переоцінки іноземної валюти, що погіршує у значній мірі фінансові результати банку.

Здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КБ "ГЛОБУС" залежить від значної кількості факторів, які формуються в економічному та політичному середовищі країни. Зважаючи на вкрай складну ситуації в економіці, необхідним є врахування прогнозів, розроблених як державними органами України, так і міжнародними організаціями у процесі прийняття управлінських рішень щодо розвитку міжнародних валютно-фінансових операцій.

А наш погляд, підвищення ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ КБ «Глобус» вимагає реалізації низки заходів, зокрема: створення нового структурного підрозділу, відповідального за стратегічний розвиток міжнародних валютно-фінансових операцій; проведення аналізу валютного ринку та інформування працівників профільних підрозділів стосовно того, як ситуація на ньому вплине на умови здійснення міжнародних валютно-фінансових операцій; здійснення стратегічного планування міжнародних валютно-фінансових операцій,

оцінки фактичних показників від планових, виявлення причин та адаптації стратегії до умов зовнішнього середовища; розробка пропозицій стосовно нових банківських продуктів, які сприятимуть збільшенню обсягів міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ "КБ "Глобус; залучення працівників банку у процес розробки та тестування нових банківських продуктів у якості фокус-групи; робота над вдосконаленням інфраструктури обслуговування міжнародних валютно-фінансових операцій, зокрема: підготовка переліку банків-партнерів для відкриття кореспондентських рахунків; створення додатку для смартфонів/системи онлайн банкінгу, яка дозволить здійснювати р-2-р операції в іноземній валюті; укладання угоди з корпорацією Apple щодо використання системи Apple Pay; укладання угод з оператором мобільного зв'язку стосовно безкоштовних дзвінків у службу підтримки банку у роумінгу.

За умови впровадження наданих рекомендацій очікуємо, що починаючи з 2019 р. банк буде прибутковим, хоча, порівняно з 2018 р., з огляду на те, що на імплементації наданих пропозицій потрібні будуть значні ресурси, у 2019 р. прибуток за рік буде меншим. Втім у 2020 – 2021 рр. матиме місце значне зростання фінансових результатів і до 2021 р. вони можуть досягнути 123654 тис. грн. За менш сприятливої реакції клієнтів на нововведення прибуток за рік у 2021 р. дорівнюватиме 5598 тис. грн. Зважаючи на те, що за умови незмінності стратегії діяльності ПАТ КБ «Глобус», збитки будуть нарощуватися банком протягом усього періоду прогнозування, такий прогноз вказує на життєздатність наданих рекомендацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про банки та банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
2. Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» від 23.09.1994 № 185/94-ВР [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/185/94-%D0%B2%D1%80>
3. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 № 959-XII [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
4. Декреті Кабінету Міністрів України “Про систему валютного регулювання і валютного контролю” від 19.02.1993 № 15-93 [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/15-93>
5. Андрос С.В. Формування і реалізація стратегії кредитно-інвестиційної діяльності банків: теорія, методологія, практика [Текст] : монографія / С. В. Андрос ; Держ. ВНЗ "Ун-т банк. справи". - Київ : ДВНЗ "УБС", 2015. - 518 с.
6. Банківський маркетинг [Текст] : навч. посіб. для студентів напряму підгот. "Фінанси та кредит" / Л. А. Янковська [та ін.] ; Приват. ВНЗ "Львів. ун-т бізнесу та права". - Львів : Галицька видавнича спілка, 2016. - 222 с.
7. Банківський менеджмент: інноваційні концепції та моделі [Текст] : монографія / [Л. О. Примостка та ін.] ; за заг. та наук. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. О. Примостки ; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Київ : КНЕУ, 2017. - 380 с.
8. Борисенко О.П. Зовнішньоекономічна політика держави: концепція, стратегія, механізми реалізації [Текст] : монографія / О. П. Борисенко ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Донецьк : Юго-Восток, 2012. - 402 с.
9. Бугас В. В., Веклич О. О., Чубукова О. Ю., Козаченко В. М., Костевич Н.

- О., Романенко О. В. Міжнародні економічні відносини. — К. : ПП ВМБ, 2008.
10. Вернюк Н. О. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [Н. О. Вернюк, Л. В. Клименко, І. М. Новак] ; Уман. нац. ун-т садівництва. - Умань : Сочінський [вид.], 2012. - 322 с.
11. Версаль Н.І. Фінансовий менеджмент у банку [Текст] : практикум / Версаль Наталія Іванівна. - Київ : Компринт, 2015. - 144 с.
12. Владичин У.В. Банківська інфраструктура в Україні [Текст] : монографія / Владичин Уляна Володимирівна, Федик Мар'яна Володимирівна ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів : Растр-7, 2016. – 224.
13. Внешнеэкономическая деятельность: Учебник для вузов/ Под ред. Л.Е.Стровского. -М.: ЮНИТИ, 2009.
14. Внутрішній аудит у банку [Текст] : навч. посіб. / [О. М. Сарахман та ін.] ; Ун-т банк. справи Нац. банку України (м. Київ). - Київ : УБС НБУ, 2015. - 239 с.
15. Гаврилко П.П. Корпоративні відносини в банківському секторі: фінансові механізми та маркетингові стратегії [Текст] : монографія / П. П. Гаврилко, М. О. Кужелев, І. Г. Брітченко ; Graduate school of business - National-Louis univ., Ужгород. торг.-екон. ін-т Київ. нац. торг.-екон. ун-ту, Карпат. ун-т ім. Августина Волошина. - Рівне ; Новий Сонч : Волинські обереги, 2016. - 227 с.
16. Дідківський М.І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навч. посіб. - К.: Знання, 2006. - 462 с.
17. Дмитрієва Н.А. Теоретичні засади визначення показників ефективності зовнішньоторговельної діяльності // Економіка і підприємництво: стан та перспективи. – К., 2001. – С. 161-164.
18. Довгань Ж. М. Фінансова стійкість банківської системи України: проблеми оцінки та забезпечення [Текст] : монографія / Ж. М. Довгань. - Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2012. - 448 с

19. Дубчак Л.В. Інформаційні системи і технології в банківській діяльності [Текст] : навч. посіб. / Дубчак Л. В., Ключко Л. А., Свириденко В. Ю. ; Держ. податк. служба України, Нац. ун-т держ. податк. служби України. - Ірпінь : Вид-во НУДПСУ, 2016. - 246 с.
20. Дунська А.Р. Зовнішньоекономічна діяльність: теорія і практика [Текст] : навч. посіб. / Дунська Алла Рашидівна ; Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т". - К. : Кондор, 2013. - 687 с.
21. Дюгованець О.М. Міжнародні економічні відносини [Текст] : (ч. 1, 2) : курс лекцій / О. М. Дюгованець ; Держ. ВНЗ "Ужгород. нац. ун-т". - Ужгород : Аутдор-Шарк, 2015. - 158 с.
22. Д'яконова І. І. Методологічні основи формування системи фінансового менеджменту банку [Текст] : монографія / І. І. Д'яконова. - Суми : Університетська книга, 2012. - 118 с.
23. Ефективність та конкурентоспроможність банківської системи України [Текст] : монографія / [Г. Т. Карчева та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук Г. Т. Карчевої ; Держ. ВНЗ "Ун-т банк. справи". - Київ : ДВНЗ "Університет банківської справи", 2016. - 279 с.
24. Ковальчук К.Ф. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції [Текст] : навч. посіб. /К.Ф. Ковальчук. Д.Є. Козенко, Ю.Г. Момот. - Київ : Центр учбової літератури, 2013. - 150 с.
25. Козак Ю.Г., Новацький В. М. Міжнародна економіка. – К.: Центр навчальної літератури, Артєк, 2002. - 436 с.
26. Козик В.В., Панкова Л.А., Карп'як Я.С., Григор'єв Ю.О., Босак А.О. Зовнішньоекономічні операції і контракти: Навч. посіб. - 2-ге видання, перероб. і доп.. - К.: Центр навчальної літератури, 2004.
27. Козловський В. Зовнішньоекономічна діяльність. Вінниц. нац. техн. ун-т., 2009. Ч. 2 : Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності. — 224 с.
28. Коломацька С.П. Зовнішньоекономічна діяльність в Україні: правове регулювання та гарантії здійснення. - К.: ВД "Професіонал", 2005. - 288 с.
29. Кондусова Л.Ф. Валютно-фінансові розрахунки зовнішньоекономічної

діяльності: конспект лекцій у схемах та табл. / Харківський національний економічний ун-т. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2009.

30. Копилюк О.І. Аналіз банківської діяльності [Текст] : навч. посіб. / Копилюк О. І., Музичка О. М. ; Укоопспілка, Львів. торг.-екон. ун-т. - Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2016. - 415 с.

31. Корнилюк Р.В. Іноземні банки в Україні: вплив та регулювання [Текст] : монографія / Р. В. Корнилюк, І. Б. Івасів, О. М. Диба ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2012. - 234 с.

32. Крилова Н. В. Міжнародна торгівля: навч. посіб.. — К. : Знання, 2008. — 365с.

33. Крупін В.Є. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності територіально-виробничих систем: монографія / НАН України; Інститут регіональних досліджень. – Л., 2009.

34. Кузнєцова А. Я. Банківське інвестиційне кредитування інноваційної діяльності в Україні [Текст] : монографія / А. Я. Кузнєцова, І. М. Вядрова, С. М. Пашова. - Дніпропетровськ : Форест, 2015. - 236 с.

35. Кузнєцова, А.Я. Управління залученими ресурсами банку [Текст] : монографія / А. Я. Кузнєцова, І. М. Вядрова, В. Є. Волохата. - Харків : Здоровий Я. А., 2016. - 209 с.

36. Лебідь О.В. Міжнародні розрахунки і валютні операції [Текст] : навч. посіб. [для студентів спец. 8.03050802 "Банківська справа"] / Лебідь О. В. ; Харків. нац. екон. ун-т ім. Семена Кузнєця. - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнєця, 2016. - 199 с.

37. Левандівський О.Т. Банківські операції [Текст] : навч. посіб. / О. Т. Левандівський, П. Е. Деметер. - К. : Знання, 2012. - 463 с.

38. Макогон Ю.В. Зовнішньоекономічна діяльність: організація, управління, прогнозування: Підручник. – Донецьк: Альфа–прес, 2004. – 344с.

39. Маслак О. О., Жежуха В. Й. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.. — Л. : Новий Світ - 2000, 2009. — 312с.

40. Мачкур А. Є., Лещій Л. А., Коваль З. О. Економіка і управління підприємством: навч. посіб. для студ. неекон. спец. / Національний ун-т "Львівська політехніка". — Л. : Вид-во Нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2010. — 154с.
41. Международные валютно-кредитные отношения : учебник и практикум / Е. А. Звонова [и др.] ; под общ. ред. Е. А. Звоновой. — М. : Издательство Юрайт, 2017. — 687 с.
42. Международный маркетинг / Багиев Г.Л., Моисеева Н.К., Никифорова С.В. - СПб: Питер, 2010. - 512 с.
43. Мельничук І.В. Правові засади регулювання експортно-імпортних операцій // Фінанси України. – 2001. – №7. – С.26-40.
44. Міжнародна торгівля: навч. посіб. / Укоопспілка; Львівська комерційна академія / Сергій Романович... Семів (уклад.). — Л. : ЛКА, 2009. — 332с.
45. Міжнародні економічні відносини [Текст] : завдання та метод. рек. для семінар. занять і самост. роботи студентів ден. форми навчання напряму підгот. 6.030203 "Міжнародні економічні відносини" / Укоопспілка, Львів. торг.-екон. ун-т ; [уклад.: Шевчук В. О. та ін.]. - Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2016. - 115, [1] с.
46. Міжнародні економічні відносини [Текст] : навч. посіб. / [Є. І. Войнова та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, прф. С. О. Якубовського, канд. екон. наук, доц. Ю. О. Ніколаєва ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. - Одеса : ОНУ, 2015. - 304 с.
47. Міжнародні економічні відносини [Текст] : навч. посіб. / Нац. ун -т держ. податк. служби України. - Ірпінь : НУДПСУ, 2015 . Ч. 2 / Л. Б. Шостак [та ін.]. - 2015. - 217 с.
48. Міжнародні економічні відносини [Текст] : навч. посіб. / Нац. ун-т держ. податк. служби України. - Ірпінь : НУДПСУ, 2015 . - (Серія "Податкова та митна справа в Україні"). Ч. 1 / [Шостак Л. Б. та ін.]. - 2015. - 488 с.

49. Міжнародні економічні відносини [Текст] : підручник / [А. П. Голиков та ін.] ; за ред. проф. А. П. Голикова, проф. О. А. Довгаль ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. - Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. - 463 с.
50. Міжнародні фінанси [Текст] : підручник / [О. М. Мозговий та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Мозгового ; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Київ : КНЕУ, 2016. - 515 с.
51. Новацький В.М., Козак Ю.Г. Міжнародна економіка: Підручник, видавництво „Артек”, К., 2002., 436 с.
52. Орловська, Ю. В. Міжнародні операції: облік, фінансова звітність, управління [Текст] : [монографія] / [Ю. В. Орловська, О. А. Мірошниченко, Н. М. Пирець] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Орловської Ю. В. ; Держ. ВНЗ "Придніпр. держ. акад. буд-ва та архітектури". - Дніпропетровськ : ПДАБА, 2015. - 212 с.
53. Попов С.Г. Внешнеэкономическая деятельность фирмы. Особенности менеджмента и маркетинга. Учебное пособие - Изд. 2-е, доп. - М., 2010. - С. - 40.
54. Попов С.Г., Внешнеэкономическая деятельность фирмы. Особенности менеджмента и маркетинга: Учебное пособие. – М., 2007р. – 176 с.
55. Приварникова І.Ю., Терехова М.В. Шляхи підвищення ефективності зовнішньоекономічних операцій підприємств // Економічний простір. – 2008. – №13. – С. 260-268.
56. Румянцев А.П., Міжнародна економіка: підручник /А.П. Румянцев, Г.Н. Климко, В.В. Рокоча та ін.; за ред. А.П. Румянцева. – 3-тє вид., переоб. і доп. – К : Знання, 2006. – 479с.
57. Сайт Національного Банку України [електронний ресурс]. – режим доступу: www.bank.gov.ua
58. Сайт ПАТ КБ «Глобус» [електронний ресурс]. – режим доступу: <https://globusbank.com.ua/ru.html>

59. Сергієнко В.В., Горєв В.О. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності: конспект лекцій / Харківський національний економічний ун-т. – Х.: Вид-во ХНЕУ, 2008.
60. Силантьєв С.О. Міжнародна практика використання похідних фінансових інструментів [Текст] : монографія / С. О. Силантьєв ; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Київ : КНЕУ, 2017. - 399 с.
61. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні) [Текст] : підруч. для студентів ВНЗ / В. О. Онищенко [та ін.] ; [за ред. В. О. Онищенка] ; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Юрія Кодратюка. - Київ : Центр учбової літератури, 2016. - 599 с.
62. Фомичев В.И. Международная торговля: Учебник, 2-е изд., перераб. и доп. -М.:ИНФРА-М, 2009
63. Чеботарьов В.А. Міжнародна економіка [Текст] : навч.-метод. посіб. для студентів напрямів підгот. "Маркетинг", "Прикладна статистика" і "Фінанси" ден. та заоч. форм навчання / В. А. Чеботарьов ; Держ. закл. "Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка", Каф. екон. теорії, маркетингу та підприємництва. - Старобільськ : ДЗ "ЛНУ ім. Тараса Шевченка", 2015. - 123 с.
64. Чекмасова І.А. Основи зовнішньоекономічної діяльності: текст лекцій для студ. екон. спец. / Національний технічний ун-т "Харківський політехнічний ін-т". – Х.: НТУ "ХПІ", 2009.
65. Чмутова І.М. Сучасні технології фінансового менеджменту банку: методологія формування на стадіях життєвого циклу [Текст] : монографія / Чмутова І. М. - Харків : Лібуркіна Л. М., 2015. - 466 с.

ДОДАТКИ
ДОДАТОК А

Квитанція № 2

ЄДРПОУ	36191309
ПІДПРИЄМСТВО	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ДАФС"
ЗВІТ	1-й, 2-й фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва
ПЕРІОД	Рік 2016 р
РІК	2016
ЕТАП ОБРОБКИ	Звіт доставлено до Центру обробки електронних звітів Держстату України
ДАТА ПРИЙОМУ	26.02.2017
ЧАС ПРИЙОМУ	12:06:54
ПІДРОЗДІЛ-ОДЕРЖУВАЧ	63216
РЕЄСТРАЦІЙНИЙ НОМЕР	9003678583
НАЗВА ФАЙЛУ	632160036191309S011001110003078122016 XML
РЕЗУЛЬТАТ ОБРОБКИ	Звіт відповідає формату, визначеному Держстатом України Електронні цифрові підписи перевірено. Звіт прийнято для подальшої обробки. У випадку виявлення помилки при здійсненні обробки даних звіту в органах державної статистики та (або) необхідності надання уточнень Вам буде повідомлено додатково.
ВІДПРАВНИК	Центр обробки електронних звітів Держстату України

36191309 2534750654

ДОДАТОК Б

Додаток 1
до положення (стандарту) ДСБ/НАЗ/УД/ОБ/13/08
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ДАФІС"
Територія: КИЇВ СБМА
Організаційно-прагова форма господарювання: Товариство з обмеженою відповідальністю
Вид економічної діяльності: Будиноцтво, торгівля нерухомістю
Середня кількість працівників, осіб: 9
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком
Адреса, телефон: м. Київ, вулиця С.П.Толстого, буд. 77, оф. 515, Шевченківський район, Київська обл., 04657

Дата: рік, місяць, число): 2017 | 01 | 01
за ЄДРПОУ: 36191309
за КОАТУУ: 6321683601
за КОПФГ: 240
за КВЕД: 42.11

Коди		
2017	01	01
36191309		
6321683601		
240		
42.11		

1. Баланс на 31 грудня 2016 р.

Актив	Форма № 1-м		Код за ДКУД
	Код	На початок	На кінець
1	2	звітного року	звітного періоду
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	-	143,6
первісна вартість	1011	-	154,3
знос	1012	(-)	(10,7)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1096	-	143,6
II. Оборотні активи			
Заласи	1100	26,3	865,0
у тому числі готова продукція	1103	1,3	1,3
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1,4	126,4
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0,2	19,0
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 797,9	4 348,1
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	77,5	96,3
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	80,9
Усього за розділом II	1195	1 903,9	5 555,7
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	1 903,9	5 699,3

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	380,0	380,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	906,8	1 686,8
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	1 296,8	2 066,8
II. Довгострокові зобов'язання, шльове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська зобов'язаність за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	119,1	2 378,5
розрахунками з бюджетом	1620	99,7	4,8
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	3,0	6,0
розрахунками з оплати праці	1630	6,2	25,4
Доходи майбутніх періодів	1685	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	389,8	1 217,8
Усього за розділом III	1695	617,6	3 632,5
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групамі вибуття			
Баланс	1700	1 903,9	5 699,3

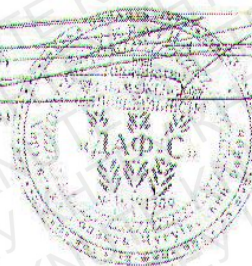
2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2016

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2100	12 901,4	2 401,1
інші операційні доходи	2120	1,3	0,6
інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	12 902,7	2 401,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(11 838,6)	(943,0)
інші операційні витрати	2180	(281,6)	(140,5)
інші витрати	2270	(2,0)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(12 122,2)	(1 083,5)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	780,5	1 318,2
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	780,5	1 318,2

Керівник

Головний бухгалтер

Березей Дмитро Іванович
(підпис, прізвище)
Бреславська Ірина Олександрівна
(підпис, прізвище)

(Handwritten signature)

